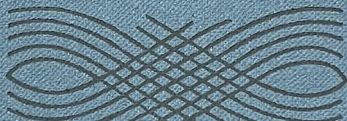

ПАЭЗІЯ Х НАРОДАЎ Х СВЕТУ

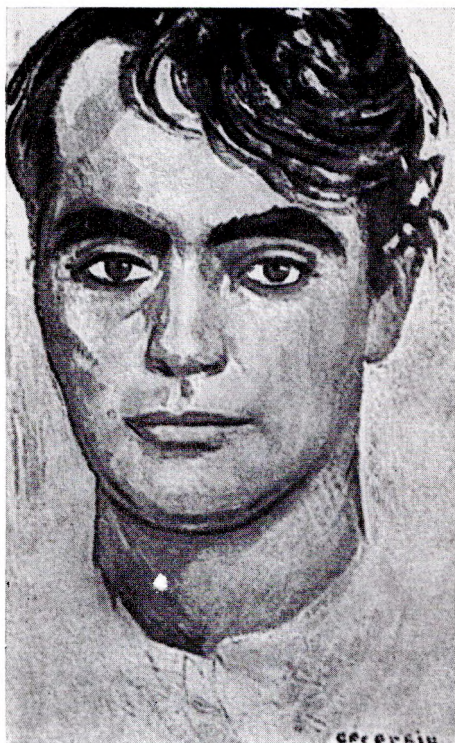
Федэрыка Гарсія
ЛОРКА

ВЫБРАНАЯ ЛІРЫКА

ПАЭЗІЯ X НАРОДАЎ X СВЕТУ

Federico Ferris Luca

ФЕДЭРЫКА ГАРСІЯ ЛОРКА

**БЛАКІТНЫ ЗВОН
ГРАНАДЫ**

ВЫБРАНАЯ ЛІРЫКА

*З іспанскай пераклаў
Рыгор Барадулін*

**МІНСК
«МАСТАЦКАЯ ЛІТАРАТУРА»
1975**

Л 78
И (исп)

*Укладанне і рэдакцыя перакладаў
Карласа Шэрмана*

Л $\frac{70404-161}{М 302(05)-75}$ 147-75

© Пераклад на беларускую мову. Прадмова. Выдавецтва
«Мастацкая літаратура», 1975 г.

ШЛЯХ БЯСКОНЦЫ...

Яшчэ ў дзяцінстве Федэрыка заўважыў, што вільготныя камяні Гранады нагадваюць заплаканыя, гаротныя твары. Але калі што і ўразіла будучага паэта, дык гэта, безумоўна, загадкавая песня імклівай вады. Калісьці маўры правялі звонкую ваду, што падае са снежных вяршыняў Сьера-Невады ў горад. Яны стварылі хітрае спляценне прыстасаванняў: адкрытыя і патаемныя каналы, жолабы, басейны, вадаспады,— словам, яны прымусілі горную ваду спяваць. Спяваць на ўсе галасы, плакаць і смяяцца ўздоўж вуліц і ў засені паркавых сцежак, скакаць у фантанах, шаптацца ля лавак і расказваць дзівосныя паданні ўсімі адценнямі чалавечых пачуццяў. Менавіта гэтая песня, як ток крыві ў жылах горада, стала жывым пульсам песняра іспанскага народа, жывым пульсам паэтычнага сэрца Гранады.

Звычайна пісьменнік з нецярпліваасцю чакае з'яўлення новай кнігі. Новая кніга — вяха, прыкметны плён ягонай працы. Лорка неахвотна друкаваўся, лічыў, што публікаваць вершы — значыць страчваць іх беззваротна, а самому чытаць вершы — гэта дарыць іх людзям. Лорка — бард, і формы лоркаўскія традыцыйныя ў іспанскай паэзіі: рамансы, цыгана-андалузскія петэнэры, сігірыйі і салеа, маўрытанскія газелы і ка-

сыды. Аднак Лорка не пераймае і не стылізуе народны мелас, не заігрывае з народам і не спрашчае яго мастацтва. Лорка ўзнаўляе сутнасць народнага, прычым ён узвышаецца да патэтычнай сублимацыі вобраза, бо чалавечы гонар і смерць, нястрымныя страсці і сум выяўляюць у сукупнасці рысы нацыянальнага характару яго Іспаніі. І ўяўная нерэальнасць у Лоркі пацвярджае, што толькі сапраўдны рэалізм здольны парадзіць такую рэальнасць і чалавечную нерэальнасць.

Адносіны Лоркі да народнага мастацтва развіваліся ў Гранадзе, дзе ён пачуў у сабе песню імклівай вады; на ўроках яго першага настаўніка музыкі Антоньё Сегуры; яны мацнелі ў кафэ «Аламеда», дзе Федэрыка і яго сябры-студэнты аблюбавалі сабе куток для сустрэч, гарачых спрэчак, жартаў і песень. Яны мужнелі ў экспедыцыях па роднай зямлі, у паездках вандроўнага тэатра «Ла Барака», якім кіраваў Федэрыка, і выспелі ў яго творчасці. Сябры Лоркі прызвалі фалькларызм у яго паэзіі «фалькларкізмам», маючы на ўвазе не перайманне прыёмаў народнай паэзіі, а менавіта незвычайную здольнасць Лоркі да разумення душы народа.

У роднай вёсцы Фуэнтэ Вакерас («Пастуховая крыніца») хлопчыкам яшчэ ён чуў ад бацькі і іншых сялян «кантэ хонда». «Кантэ хонда» — гэта глыбінны спеў, спеў на грані эмацыянальнага выбуху; гэта намагнічанасць, высока напружаны тэмперамент, дакладнае адлюстраванне найдрабнейшых адценняў пачуцця. Гэта голас чалавека ў працэсе творчасці, не фармальна абалонка песні, а жывы аголены нерв, які і засвойвае пэўныя, зададзеныя імпульсы верша, і ўзбагачае іх уласнымі перажываннямі выканаўцы. «Кантэ хонда» — натуральны спляў іспанскага, стараўсходняга і цыганскага, самацвет андалузскага мастацтва, крышталізацыя народнага духу. Пазней Федэрыка, тонкі знаўца фальклору, збіральнік і гара-

чы прапагандыст народнай творчасці, аб'ездзіў усе куткі Іспаніі ў пошуках алмазнага россыпу спрадвечнай мудрасці і таленту. З упартасцю даследчыка і незвычайным захапленнем ён шукаў жыватворныя крыніцы мастацтва, ён шукаў сябе.

«У песнях,— пісаў паэт,— подых гісторыі, яе вечны сэнс без дат і фактаў. Любоў і душа краіны выяўляюцца ў яе напевах».

Творы Лоркі перасягнулі амаль усе моўныя бар'еры, знайшлі дарогу да сэрцаў мільёнаў, сталі здабыткам сусветнай культуры. Першы зборнік паэта на рускай мове ўбачыў свет у гады Вялікай Айчыннай вайны. Пяшчотны голас сэрца Гранады, магутны голас расстралянага сына Іспаніі ўступаў у барацьбу з фашызмам там, дзе вырашаўся лёс гуманізму.

У наступныя гады выйшлі новыя выданні Гарсія Лоркі, дзе часам сустракаюцца шэдэўры мастацкага перакладу, кнігі, прысвечаныя жыццю і творчасці паэта, п'есы, якія не сыходзяць са сцэн нашых тэатраў.

Усеагульнае прызнанне прынёс Лорку зборнік «Цыганскі рамансэра». Паэту часта даводзілася выступаць супраць няправільнага тлумачэння сваіх рамансаў. «Я стараўся пазбегчы цыганшчыны,— гаварыў ён. «Цыганскі рамансэра» — гэта андалузская песня, дзе цыганы — толькі прыпеў». Аднак прыпеў гэты не выпадковы. Гора даўно стала цыганскім лёсам, сутнасцю цыганоў, блізкіх па натуры сваёй да прыроды, да натуральнага наплыву пачуццяў і думак. Таму супярэчлівасці чужога, несправядлівага грамадства раняць іх асабліва бязлітасна. Вартасць лоркаўскай цыганскай лірыкі не ў экзотыцы, а ў паэтычнай і жыццёвай праўдзівасці.

Год, які Лорка правёў у Нью-Йорку, стаў для яго адкрыццём. Бесчалавечны свет душыць і глушыць шалёным і бессэнсоўным рытмам, і ўжо не патрэбны ціхі золак над ракой, і ветру няма калі слоўца ска-

заць. У запісной кніжцы Федэрыка назапашваліся першыя вершы з будучай кнігі «Паэт у Нью-Йорку». Лорка пакідае Штаты, але сутыкненне з іх рэчаіснасцю не праходзіць бяследна. У творчасці Лоркі ўсё выразней гучыць нота сацыяльнага дзейства.

Аднойчы выдатны кубінскі крытык Хуан Марынальё заўважыў, што ў жыцці Кубы, у яе мастацтве негры адыгрываюць амаль тую ж самую ролю, што і цыганы ў Андалузіі. Калі ж у яго спыталіся, адкуль ён ведае, якую ролю іграюць у Андалузіі цыганы, Марынальё, усміхаючыся, адказаў: «З вершаў нейкага Лоркі». А гэта было ў Гаване. У сяброўскай гутарцы з пісьменнікамі, артыстамі, мастакамі прымаў удзел высокі госць Кубы — Федэрыка Гарсія Лорка. Паэт геніяльна ўлавіў гэтую сувязь дзвюх культур, якая надзвычай тонка аб'ядноўвае андалузскае з кубінскім, цыганскае з мулацкім. Тады і нарадзіўся адзіны кубінскі верш Лоркі, у якім сплечены ў адно лоркаўскае разуменне народнага мастацтва, паэтычнае ўспрыманне вострава і ўспаміны дзяцінства.

Паэт, які назваў сябе ў спрэчцы з прадстаўнікамі разнастайных ультрасучасных «ізмаў» крыху нязграбным, але ёмістым слоўцам — «жыццiстам» — прыхільнікам жыццiлюбства ў літаратуры, трагічна загінуў у ноч на 19 жніўня 1936 года ва ўзросце 38 гадоў. Прыгадайце, у 38 загінуў Пушкін. Паралель вельмі ўмоўная, але наўрад ці знойдзецца сярод нас чалавек, якому трэба было б тлумачыць значэнне такой страты. Сёння Лорка шырока выдаецца ў Мадрыдзе, замежнае літаратуразнаўства высоўвае ліпавыя версіі пра выпадковасць яго гібелі, пра тое, што верхаводы фашысцкага мяцяжу не мелі дачынення да забойства паэта, пра нібыта безумоўную і разважную апалітычнасць Лоркі. У найбольш поўным зборы твораў паэта мадрыдскага выдавецтва «Агілар» расстрэлу прысвечаны адзін няпоўны радок: памёр тады і там. Не загінуў

нават, а памёр. Яны называюць Лорку «чыстым лірыкам», а ў больш нізкапробных выданнях — «сваім», прафранкісцкім паэтам. Факты сведчаць аб іншым.

Лорка быў расстраляны гранацкім аддзяленнем «Фаланхэ» па загаду камандавання мяцежнікаў. У іспанскім аддзеле нямецка-фашысцкай разведкі ў Берліне складаліся спісы дэмакратаў, якіх неадкладна належала знішчыць, і ў гэтых спісах значыўся Лорка. У чэрвені 1936 года яго выклікалі ў адзін з мадрыдскіх судоў. Там падпалкоўнік іспанскай жандармерыі, які назваўся ісікам па яго справе, шалёна зароў, трасучы томікам «Цыганскага рамансэра»: «Вы адкажаце перад судом за абразу жандармерыі!» Суда не было, але праз два месяцы з Лоркам расправіліся.

Да 1935 года Лорка быў беспартыйны. Выяўляўся і склад характару, і глыбокае перакананне ў тым, што мастак не можа падмяніць мастацтва бясталантай дэкларатыўнасцю. Але беспартыйнасць і апалітычнасць — катэгорыі розныя. У красавіку 1931 года Федэрыка з энтузіязмам сустракае абвясчэнне рэспублікі ў Іспаніі. Ён арганізоўвае вандроўны студэнцкі тэатр «Ла Барака». На старым грузавіку прабіраецца ў самыя глухія сёлы, дзе людзі ніколі не бачылі сцэны, і паказвае свайму народу бессмяротныя творы класікаў іспанскага тэатра. На шляху далучэння народных мас да мастацтва ён стварае трагедыі «Крывавае вяселле», «Йерма», «Дом Бернарды Альбы» і сам ацэньвае іх як першыя спробы «тэатра сацыяльнага дзеяння», здольнага адпавядаць патрабаванням часу.

У апошні год жыцця Федэрыка Гарсія Лорка адчувае пагрозу фашызму, што навісла над Іспаніяй, небяспеку грамадзянскай вайны. Ён прадбачыць час суровых выпрабаванняў, да болю ў сэрцы ўсведамляе ўласную адказнасць за лёс роднай зямлі і ўсю глыбіню сваёй вялікай любві да простых і абяздоленых землякоў. Усё часцей Лорка публічна заяўляе аб сваёй

аддана сці дэмакратычным ідэалам, падпісвае пратэсты супраць нечалавечых зверстваў фашызму і падрыхтоўкі новай сусветнай бойні, уступае ў Саюз антыфашысцкай інтэлігенцыі, створаны яго сябрам, паэтам-камуністам Рафаэлем Альберці, становіцца членам таварыства сяброў Савецкага Саюза. Аднак Лорка ніяк не мог лічыць гэты год апошнім годам свайго жыцця, і, калі б не здарылася подлага забойства, у акопах грамадзянскай вайны Федэрыка стаяў бы насмерць разам са сваім народам.

Даўні сябар Лоркі, чылійскі паэт Пабла Неруда пісаў: «Намеціўшы Федэрыка сваёй ахвярай, ворагі цэлілі ў самае сэрца краіны. Яны хацелі пазбавіць Іспанію яе найтанчэйшага водару, перапыніць яе страснае дыханне, ссекчы пад корань квітнеючае дрэва яе смеху. Ворагі памыліліся. Бо можна забіць чалавека, можна забіць дзесяць, сто чалавек, але нельга забіць народ, нельга забіць памяць народную».

Мінаюць дзесяцігодзі. Калісьці іспанскія фашысты на плошчы Кармэн у Гранадзе спалілі ўсе кнігі Лоркі ў дзень яго расстрэлу, спадзеючыся пакончыць з мужным голасам гнеўнага сацыяльнага пратэсту. Але вершы Лоркі жылі ў народзе задоўга да іх публікацыі, вершы перапісваліся, перадаваліся вусна, яны і сёння жывуць, даказваюць, што паэзію расстраляць немагчыма.

Менавіта гэта хацелася адзначыць, знаёмячы ўпершыню беларускага чытача з Лоркам. Вершы для гэтай кнігі ўзяты з Поўнага збору твораў — Мадрыд, выдавецтва «Агілар», 1965 (Federico García Lorca. Obras Completas. Madrid, Ed. Aguilar, 1965).

Прымі ж у добры час, дарагі чытач, «Блакiтны зван Гранады», аддай кнізе цяпло сваёй увагі, каб дакрануцца сэрцам да святла душы геніяльнага паэта.

Карлас Шэрман

«КНИГА ВЕРШАЎ»

1921

УСТУП

З даверам, час,
да яе даткніся,
душу ўсю хацеў я
аддаць гэтай кнізе.
Са мной яна родныя далі
бачыла
і слёзы шчасця ліла,
гарачыя.
Як балюча за кнігі!
Яны нам на рукі страсяюць
ружы і зоры
і няўмольна знікаюць самі.
Немагчыма глядзець
на алтары адчаю і болю
з сэрца твайго
узнесення табою.
Бачыць прывіды жыццяў,
што растаюць па часе,
аголенага чалавека
на бяскрылым Пегасе,
бачыць сінтэз Сусвету,—

ісціну простую:
жыцці і смерці зліваюцца,
ў неабдымнай сустрэўшыся прастрані.
Кніга вершаў —
гэта мёртвая восень:
чорнае лісце радкоў
тлен па белай зямлі разносіць,
а голас, які чытае,—
подых ветру забеглага:
працінае вершамі грудзі
людзей, сцірае адлегласці.
Паэт — гэта дрэва
з пладамі суму,
ад слёз па ўсім, што ён любіць,
лісце вяне без шуму.
Паэт ёсць медыум
самое прыроды:
раскрывае словамі
веліч яе, з яе ж згоды.
Паэт недасяжнае разумее,
зрок інтуіцыі нашай даў ён,
і нянавісць уяўную
назвае дружбаю яўна.
Ён знае, што сэнсу не мае
дарога любая,
і таму спакойна ў цемначы
па любой ступае.
Па кнігах вершаў
сярод руж крывавых
з тугою праходзяць
спрадвечныя караваны.
Яны спарадзілі паэта,
і ён рыдае вечарамі глухімі,
без выйсця акружаны
вобразамі сваімі.
Паэзія — гэта гаркота,

мёд нябёсны, які спрадвечна
капае з нябачных сотаў
душы чалавечай.
Яна — немагчымасць
магчымасці поўная.
Арфа, ды замест струн —
сэрца і полымя.
Паэзія — гэта жыццё,
дзе напята сцяжынкі струна,
па якой ідзём, правадніка чакаючы
нашай ладдзі без стырна.
Кнігі тонкіх вершаў —
гэта зоры,
якія плывуць
у знямелай прасторы
да краіны знябытнай далечы,
на небе радкі
срабрыстыя пакідаючы.
О, прадоннае гора,
умясціць яго — мала Сусветаў!
О, голас пакуты
звонкагалосых паэтаў!
Душу ўсю хацеў я
пакінуць у кнізе гэтай...

7 жніўня 1918 г.

КАЛІ Б ВАРАЖЫЦЬ МОГ...

Імя тваё
ў цёмных ночы гукаю,
калі зоры ідуць
з поўнай поўні напіцца,
спіць лістота густая,
у лістоце галінам спіцца.
І адчуваю — я ўвесь з пустэчы,
а не з музыкі й страсці,
і, быццам
звар'яцелы гадзіннік шчасця,
буджу мінуўшчыну недарэчы.

Гукаю імя тваё
ў гэтую цемнач —
дарэмна!
Далёка гучыць
імя тваё як ніколі,
далей за ўсе зоры
ў касмічнай золі,
шчымлівей за ціхі лівень.

Ці калі-небудзь змагу,
як тады, пакахаць цябе і тваю тугу?
Якой віной
наклікала сэрца бяду?
Калі туман развіднее,
ці страсць другую знайду?
Можа, чыстую, без трывог,
што мяне ўсяго перапоўніць?
Калі б варажыць мог
на пялёстках поўні...

*10 лістапада
1919 г., Гранада*

ЛЕТНІ МАДРЫГАЛ

Давер пунцовыя вусны,
о Зорка-цыганка, смела!
Яблык я надкушу спакусны
пад золатам сонца даспелы.

Вежа маўрытанская ў адзіноце
дрэмле ў аліўкавым веці,
колеру тваёй сялянскай плоці,
з прысмакам мёду й дасвеңця.

Аддаеш загарэлым целам
дзівосны частунак, што дораць
кветкі рэчышчам анямелым
і ветру — ясныя зоры.

Мне аддалася, скажы, чаго ты?
Даверыла таямніцу пазнання
сваёй лілеі і шэпт пяшчотны
грудзей сваіх, поўных каханьня?

Ці таму, што радасці мала?
(О, скруха майго блукання!)
Ці жыццё маё пашкадавала,
што звяла даўно ад спявання?

Як ты на мае прамяняла стогны
сцёгны, спатнелыя ад старання,
сялянскага Сан-Хрыстафора сцёгны,
прыгожа марудлівыя ў каханні?

Данаіда юрлівасці, ты са мною,
Багіня ўзаемнай даліны.
Пацалункі твае, як лета сухое,
пахнуць калоссем нявінна.

Вочы мае збянтэж на імгненне
песняй сваёй нечаканай,
на лузе ўрачыстай мантыяй ценю
хай ляжаць валасы з пашанай.

Крывавымі вуснамі неба абвуглі,
неба кахання люта
над плоццю даверлівай, смуглай,
над вечнай зоркай пакуты!

Тваімі палонены вачамі
андалузскі Пегас мой
і адляціць, несучешны, ў адчаі,
калі яны пагаснуць.

Не пакахала б — любіў бы ўсё роўна,
хоць бы за позірк злосны,
як жаўранак — дзень вандроўны,
хаця б за росы.

Давер пунцовыя вусны,
о Зорка-цыганка, смела!
Яблык я надкушу спакусны,
пакуль дзень белы.

*Жнівень 1920 г.,
Вэга-дэ-Сухайра*

АЛЬБА

Сэрца маё, ў адчай закутае,
з надыходам золаку
адчувае пакуты кахання
і летуценні расстання.

Прыносіць мне світальная зорка
зародкі сумоты
і мозгу душы тугу бязвокую.
Магіла ночы глыбокая
падымае свой чорны вэлюм,
каб засланіць днём наступным
велічны зорны купал.
Што мне ў гэтым полі рабіць,
стаю між гнёзд і лістоты
і ўвесь растаю ў світанні,
а ў душы — ноч самоты.
Што рабіць, твае вочы
гасіць світання здрада,
і не адчую плоццю цяпло
твайго пагляду!

Нашто цябе траціць было
тым днём пагодным?
Дагэтуль горка.
Вось і высяглі грудзі мае,
як пагаслая зорка.

*Красавік 1915 г.,
Гранада*

ПРАДЧУВАННЕ

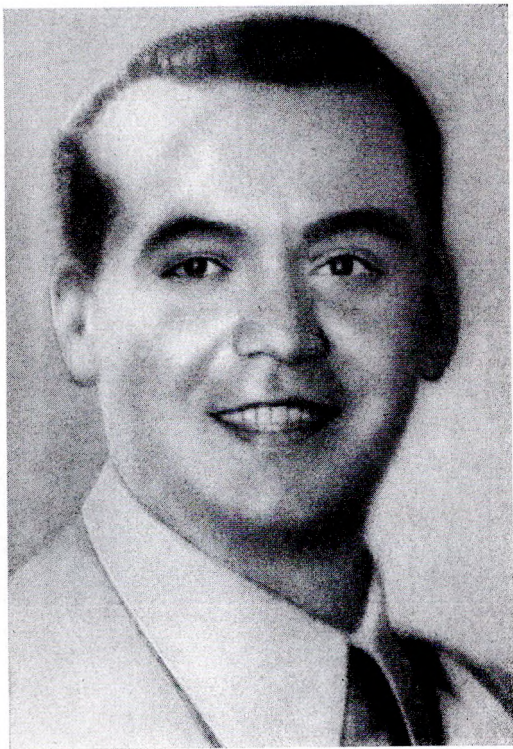
Прадчуванне —
зонд душы
у загадкавым акіяне.
Нос сэрца,
што, застаўшыся
з невядомым сам-насам,
разведку вядзе
у тумане
часу.

Учора — гэта ўжо адміранне
знямоглае.
Спачуванне
і памяці могільнік.
Пазаўчора —
тлен.
Лежбішча пегасаў без цугляў,
ідэй, што час звугліў.
Бур'яны памяці
і пустэльніяў абшары,
што заблудзіліся ў тумане
мары.

Нішто не расчуліць
вякі мінулыя.
З даўніны не вырвеш
і даніны ўздыху,—
не давярае ні зроку, ні слыху.
Нацягвае туга
жалезную кальчугу
і вушы глушыць
ватаю ветру.
З яго ніколі
не вырвеш сакрэту.

Гранада. Выгляд з вежы дэ Камарэс у Альамбры.

Федэрыка Гарсія Лорка.
(Рэдкі здымак.)

Вякоў мускулы
і мозаг малюскавы
з ідэй, што ў зародкі счэзлі,
мозаг аджылы,
сэрцу дапытліваму
не дадуць спажывы.

Ды нам адкрые сакрэт,
таямніц высновы
немаўлятка-наступнік,
якога ў калысцы
зор вясновых
забаўляе Сусвет.
Яго ашукаць —
няхітрая справа.
Таму
грудзьмі салодкімі
ускарміце яго ласкава.

І маўклівы крот
прадчування
падорыць яму бразготкі
на сон салодкі.

Жнівень 1920 г., Вэга-дэ-Сухайра

ВЕЧАР

Вечар імжысты, стомлена-шэры,
Іду я, іду,— так трэба.
Нікнуць дрэвы.

Пустуе мая кватэра,
са сцяны, з дамавіны
нібыта,
праступаюць карціны,
кніга не раскрыта...
Кàпае туга на шафу
і на душу.

Думку нашу,
што няма ў Прыродзе нідзе
для мяне цнатлівых грудзей.
І мяне катуе плоць сэрца,
душы плоць
сурова.

Хоць
гавару —
у наветры трымаюцца словы,
як на вадзе
коркі,
дзе
святло маёй зоркі?
Толькі з-за воч тваіх
цярпець магу
гэты боль,
гэтую, што не прыйдзе больш,
і тую, што прыйдзе яшчэ,
тугу.
Вечар імжысты, стомлена-шэры,
наганяе жуду,
я іду, іду.

Кастрычнік 1919 г.

БАЛАДА ПРА СЯБЕ

Габрыэлу

Сэрца,
што меў я ў школе,
трапяткое,
няхітрае,
дзе вывеў няпэўнай рукою
першыя літары,
даверыў іх снегу ліста я,
у табе,
ноч густая?
(Халадае, халадае,—
стыгне
хваля маладая.)
Першай трывогі падлётак —
губ гарачых
дзіцячы дотык,
а здалося —
ліўні хвасталі,
у табе,
ноч густая?
(Халадае, халадае,—
стыгне
хваля маладая.)
Першага верша хітрынкі,
коскі дзяўчынкі,
пагляд,
што ўзаемна світае,
у табе,
ноч густая?
(Халадае, халадае,—
стыне
хваля маладая.)
Сэрца маё,
што абгрызлі змеі,

што ўсё разумее,
і ветрам адчаю
на дрэве пазнання
яго хістае,
у табе,
ноч густая?
(Апантана, апантана
б'е цяплом
струмень фантана.)
Каханне маё,
што з вякамі блукае,
з пачатку самага,
абрушаны
прывідны замак
са спаленымі мастамі,
у табе,
ноч густая?
(Апантана, апантана
б'е цяплом
струмень фантана.)
О, боль вялікі!
Ты адно наклікаць
хацеў бы,
каб у пячору тваю
толькі цемра
заходзіць не перастала.
Ці не так,
ноч густая?
(Апантана, апантана
б'е цяплом
струмень фантана.)
О, сэрца —
ток з абмалочанымі снапамі!
Вечная памяць!

16 ліпеня 1920 г., Вэга-дэ-Сухайра

СКРЫЖАВАННЕ

На скрыжаванні скрытым,
на круглым,
ад рытму
гарачым,
шасцёра дзяўчат са скрытам
скача.

З плоці — трое,
са срэбра — трое.
Аж стома хістае.
Ды іх з абдымкаў сваіх
адпускаць не мае настрою
Залаты Паліфем — гітара.

Ліпень 1920 г.

«КАНТЭ ХОНДА»

1921

БАЛАДЫЛЛЯ ПРА ТРЫ РАКІ

Сальвадору Кінтэра

З аліў заліў, з апельсінаў прынады,
праз іх Гвадалквівір ільсніцца.
Імчаць дзве ракі Гранады
ад вечных снягоў да пшаніцы.

Ай, каханне,
знікае, як рака-шаляніца!

У Гвадалквівіра да небакраю
бароды — цвітуць, як гранаты.
Імчаць дзве ракі Гранады
адна са слёз, з крыві — другая.

Ай, каханне,
ветрыкам адшугае!

Спрыяе дарогамі надта
Севілля, ветразям сніцца,—
пльвуць жа па рэках Гранады
ўздыхі,— ім не спыніцца.

**Ай, каханне,
знікае, як рака-шаляніца!**

**Гвадалквівір — званіца
у апельсінавым гаі,
Даўра і Хеніль — капліцы,
дзе ціша прытулак мае.**

**Ай, каханне,
ветрыкам адшугае!**

**Хто сказаў, што агнёў вандроўных
лямант будзіць крыніцы?**

**Ай, каханне,
знікае, як рака-шаляніца!**

**Знось, Андалузія, ў мора ўсё роўна
апельсіны, алівы — журба маладая.**

**Ай, каханне,
ветрыкам адшугае!**

*Паэма
цыганскай сігірыі*

Карласу Морла Вікунья

КРАЯВІД

Не мае спакою ніколі
веер маслічнага поля.
Над алівамі
неба сляпое
і цёмны лівень
зор, халодных да болю.
Дрыжаць ля вадапою
абое,
змрок і чарот.
Паветра шэрае ў рабацінні.
У стогне залётным чарод
гіне
смах шумлівы
алівы.
Чароды нявольніц
прысталі,
махаюць цемры
паволі
даўгімі, як цені,
хвастамі.

ГІТАРА

Пачынае плакаць гітара —
гарлачом свішча ранак гартанны.
Пачынае плакаць гітара:
сушыніць яе — марная мара.
Хто яе замаўчаць прымусіць?
Плача ў стоме,
ў распачнай скрусе.
Як вада, задуменна плача,
як вятрыска над снегам гарачы.
Ці ж маўчаць яе змусіць няўдача?
Так пясок у пустэльні плача,
смягла трызніць камеліяй белай.
Без пагоні так плачуць стрэлы,
вечар плача, без рання патухшы,
плача дрэва па мёртвай птушцы.
О гітара! Сэрца, адвага!
Ныеш ранаю пяцішпагай!..

КРЫК

Эліпе крыку
не знае стомы,
лунае
ад стромы да стромы.

З-за маслін
чорнай вясёлкай, нечы,
успыхне ў начной сінечы.

Ай!

Віёлы смычком ветла
крык
прынік
да доўгіх струн ветру.

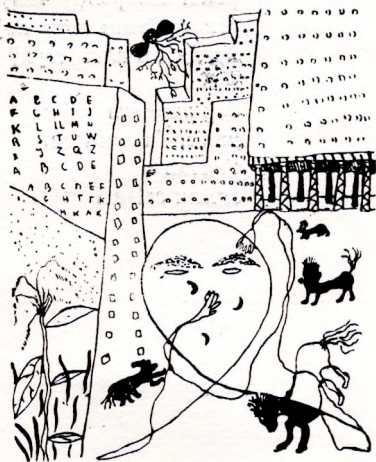
Ай!

(З пячор глядзяць у аблудзе
свечкі і людзі.)

Ай!

ЦІША

Цішу ўважліва паслухай, сыне,—
дорыць голас рэху, слых — даліне,
з ціхай цішы
зыбаецца ўзвышша,
да зямлі чало схіліла ціша.

*Гарадскі пейзаж
з айтанартрэтам.*

ПОСТУП СІГІРЬІЙ

З чорных матылькоў убранные,
смуглая ідзе надзея,
шлейфам шоргатным за ёю
туману змяя бялее.

Зор замнога
для неба зямнога.
Святая
зямля світае.

У дрыготку ўся закута
недасяжлівага рытму.
Сэрца — з серабра й пакуты,
у руцэ кінжал няскрытны.

Ты куды йдзеш, сігір'я,
рытм абвар'яціў чаму так?
Зможа ўзяць якая поўня
крэйды й алебастраў смутак?

Зор замнога
для неба зямнога.
Святая
зямля світае.

УСЛЕД

Дзеці таропяцца
у адну далёкую кропку.

Ліхтары гаснуць патайна.
Дзяўчаты сляпыя пытаюць,
што поўня параіць,
у паветра ўздываюцца
слёз спіралі
таропка.

Горы таропяцца
у адну далёкую кропку.

А ПОТЫМ...

**Лабірынты часу
дазвання
знікаюць.**

**(Доўга пустыня
стыне.)**

**Сэрца,
крыніца жадання,
знікае.**

**(Доўга пустыня
стыне.)**

**Пацалункі,
міраж світаньня,
знікаюць.**

**Доўга пустыня
стыне.
Зыбаюцца
пяскі густыя.**

Паэма салаеа

Хорхе Саламеа

* * *

**Зямля сухая,
зямля глухая,
і ночы
да небакраю.**

**(У гарах і ў алівавым веці —
вецер.)**

**Зямля
старая
ліхтарнай
адчаю.
Зямля
падземных азёр глыбокіх,
стрэл
і смерці бязвокай.**

**(Ветру ўзмах на шляхах,
у таполі вятрыску прыволле.)**

СЯЛІБА

Каплічку, чыстыя плыні
і векавыя алівы
трымае лабатая строма цярпліва.
Смаўжамі ў плашчах сваіх людзі,
вулкі — ў тумане;
будзі не разбудзіш.
На нерухомах, савелых вежах
круцяцца, круцяцца флюгеры вечна.
Туга мне адкажа хіба?
Пытаю і ад адчаю хілюся...

О, дзе ты ўдавецш, сяліба,
ў заплаканай Андалузіі?

КІНЖАЛ

Кінжал
рэжа сэрца,
як лянеш
цаліну.

Не.
Не рэж мяне.
Не.

Кінжал
не ведае меж,
прамянём паліць жах
глыбізну.

Не.
Не рэж мяне.
Не.

ПЕРАКРЫЖАВАННЕ

Усходні вецер.
Дасвецце
ідзе басанож.
Ліхтар
і ў сэрца
нож.
Дрыжыць
напятай струной
вуліцы цішыня,
жахам
злоўленага авадня.
Бачу штодня
паўсюль адно ж —
у сэрца
нож.

АЙ!

**Ветру вяртае крык
рэха — цень кіпарыса.**

**(Пакіньце мяне гэтаму полю
наплакаць уволю.)**

**Прахам пайшло ўсё ў свеце,
з маўкліvasцю час змірыўся.**

**(Пакіньце мяне гэтаму полю
наплакаць уволю.)**

**Далеч сцямнелую
зглыдалі кастры ўсю.**

**(Казаў жа — даволі,
пакіньце мяне гэтаму полю
наплакаць уволю.)**

ВЫПАДАК

На вуліцы мёртвы ляжыць,
кінжал працяў яму грудзі.
Ніхто яго не ведае ў твар.
Як дрыжыць ліхтар!
Мама,
як над ім дрыжыць
вулічны ліхтарок!
Світанне яму не вярнула зрок.
Ніхто зазіраць у вочы не будзе.
Чужы для свету ўсяго
на вуліцы мёртвы ляжыць,
кінжал працяў яму грудзі,
аніхто не знае яго.

САЛЕА

У чорную мантыю ўбрана,
лічыць, што цесны свет,
а сэрца — неабдымная рана.

У чорную мантыю ўбрана.

І думае — ўздых закаханы
ці стогн нечакана
знікнець, як узвіў урагану.

У чорную мантыю ўбрана.

Нанач балкон расчыніла старанна,
і неба ўсё прыйшло да яе,
разнасцежанае, на досвітку рана.

Ай-яй-яй-яй-яй,
у чорную мантыю ўбрана!

ПЯЧОРА

З пячоры рыданні —
аглухлым званам.

(Свінцовае
на чырвоным.)

Краіны далёкія
цыган прыгадвае.

(Вежы выносныя,
людзі загадкавыя.)

Гавораць вочы
загадным тонам.

(Чорнае
на чырвоным.)

Пячора пабеленая,
дзень залаты перад сконам.

(Белае
на чырвоным.)

СУСТРЭЧА

Ні ты, ні я
не хочам сустрэчы.
Пытаць недарэчы,
чаму так.
Як я кахаў яе,
знае мой смутак
і ты.
Ідзі ж — перавал круты
сцяжынка твая абміне.
Гараць на руках
у мяне
сляды цвікоў.
Ці ж не бачыш,
як сочыцца кроў?
Ідзі паціху,
даверся высі,
болей не азірайся,
як і я, з богам райся,
маліся
Каятану святому,
пакаяння стому
прымі на плечы.
Бо ні ты, ані я
не хочам сустрэчы.

СВІТАННЕ

Дасвеццем Кордавы званы
не знаюць звады.

Разбілі змрок начны,
прачнуліся званы
світаннае Гранады.

Пачулі вас,

званы заспанья,

і вашае маленне

дзяўчаты ўсёй Іспаніі

з ножкаю маленькай.

Дрыжаць спаднічак туманы.

Прэч сны!

Пагоднеюць пагляды.

Дасвецця Кордавы званы!

Званы

світаннае Гранады!

Сілуэт петэнэры

Эўхеньё Монтэсу

ЗВОН

Прыпеў

**На вежы
жоўтай
канае звон.**

**На ветры
жоўтым
водзван чуцён.**

**На вежы
жоўтай
крутарэбрай
звон растае.**

**Вецер страсае
срэбра
з кожнай пылінкі таё.**

ДАРОГА

Сто коннікаў, усе ў жалобе,
імчаць куды? —
Па апельсінавым небасхіле
мігцяць сляды.
Ні ў Кордаву, ані ў Севіллю
ім не прымчаць,
ані ў Гранаду, што ў мора марыць
падол мачаць.
Іх занясуць санліва коні
усіх туды,
дзе лабірынт крыжоў, дзе песням
стыць ад жуды.
Куды імчацца сем адчаяў,
капыцяць страх
сто ўпартых андалузцаў конных
па апельсінавых адхонах,
густых гаях?

ШЭСЦЬ СТРУН

Гітара дрэмле —
не руш,
прачнецца;
па волі яе
наплачуцца сны ў ахвоту,
паволі
рыданні згубленых душ
выпырхваюць
з яе круглага рота.
І зорку вялікую
тчэ
лепей ад павучыхі
і з прагай зорнай
яшчэ і яшчэ
узор рве,
каб лавіць уздыхі,
што плаваюць у яе
чорнай
драўлянай прорве.

ТАНЕЦ

У садзе петэнэры

У садзе ночы
шэць цыганак
у белым
скачуць танец дзявочы.

У садзе ночы
вянкі
з папяровых руж,
спеюць зорамі вочы.

У садзе ночы
цемру паліць
жэмчуг зубоў,
да скокаў ахвочы.

У садзе ночы
страсць моўчкі рагоча,
у самым небе ніцеюць
юлёвыя цені.

СМЕРЦЬ ПЕТЭНЭРЫ

Смерць грукае ў белыя дзверы
да смерці мужчын — петэнэры.

Сотня рысакоў гарцуе —
мерцвякоў у сёдлах чуе.

Над петэнэрай свечак зоры
загараюцца, каб не спазніцца,
медныя сцёгны поўны дакору,
іх лашчыць з муару спадніца.

Сотня рысакоў гарцуе —
мерцвякоў у сёдлах чуе.

Вострымі цэнямі доўга аблокі
пльвуць да яе з далягляду,
абарвала стогн гітары глыбокі
зрада.

Сотня рысакоў гарцуе —
мерцвякоў у сёдлах чуе.

ІНТЭРЛЮДЫЯ

Ай, петэнэра-цыганка!
Яй-яй, петэнэра!
Развітацца цнатліўкі-пыхліўкі
не прыйшлі патаемна,
што мёртваму Хрысту ў цішы
даюць свае косы, тыя,
што ходзяць на кірмашы
у бялюткіх мантыльях.
Хавалі цябе ў журбе,
каго завуць прыхаджанамі,
чыё сэрца не давярае болю,
людзі пагарджаныя,
рыдаючы, завулкамі за табою
ішлі спалатнела.
Ай, петэнэра-цыганка!
Яй-яй, петэнэра!

ВЕЧНАЯ ПАМЯЦЬ

Сто закаханых,
страсцю загнаных,
вечны спакой
у зямлі сухой
знайсці сабе мусілі.
У Андалузіі
хопіць дарог барвяных.
У Кордаве
на зялёных палянах
сто крыжоў пад алівы
стануць маўкліва,
напамінаць
аб сардэчных ранах
будуць усім на зямлі.
Сто закаханых,
страсцю загнаных,
вечны спачын знайшлі.

ЛЯМАНТ

На вежы
жоўтай
канае звон.

На ветры
жоўтым
водзван чуцён.

У вянку
звялі краскі,
сцежкай чорнай
ступае
смерць,
на ласкі
скупая.

Песню
пяе і пяе
гітара беларэбра
у яе,
пяе, і пяе, і пяе.

Вецер страсае срэбра
з кожнай пылінкі таё.

Дзве дзяўчыны

Максіму Кіхана

ЛОЛА

Звініць апельсіннік вясёлы.
Лола мае пялёнкі з бавоўны,
вочы зялёныя ў Лолы,
голас ліловы, няўлоўны.

Ай, каханне,
цвіце ў апельсінніку сіняе ранне!

Бяжыць ручаінка імкліва,
ад сонца зліпаюцца вейкі,
на маладзенькай аліве
заходзіцца верабейка.

Ай, каханне,
цвіце ў апельсінніку сіняе ранне!

Гнуцца алівы старыя.
Як Лола ўсё мыла змыліць,
прыйдучь тады тарэрыльё.

Ай, каханне,
у апельсінніку сіняе ранне!

АМПАРА

Ампара,
ты ў доме марнееш, самотная мара,
ўся ў белым.

(Язьмін ці нарды...
Будзіць напамін ці варта?)

Чуваць табе песня леная
струменяў фантана крохкіх
і аслаблага кенара
перажоўклы цёхкат.

Відаць, як пад вечар ад болю
дрыжаць кіпарысы і птушкі,
а ты вышываеш паволі
вензелі на падушкі.

Ампара,
ты ў доме марнееш, самотная мара,
ўся ў белым!
Ампара,
трэба быць смелым
без краю,
каб сказаць:
я цябе кахаю!

Тры гарады

Пілар Субіаўры

МАЛАГЕННЯ

Уваходзіць смерць
і выходзіць
з даверам
з таверны.

Блукаюць чорныя коні
і змрочныя галасы гартанья
у прадонні
гітары.

Пахне соллю
пагарда
і крывёю жаночай,
ліхаманіць нарды,
узбярэжжы заносіць.

Наліваецца ўшчэрць
кубак нямераны,
выходзіць з таверны смерць,
заходзіць смерць
у таверну.

КВАРТАЛ У КОРДАВЕ

Ад зор бароняцца ў доме,
каб не сустрэцца вачыма.
Зачынены аканіцы:
заснула навек дзяўчына.

Чырвоная ружа самотна
у валасах ссірацела.
А да акна здалёку
шэсць салаўёў прыляцела.

Зайшліся залётныя ў плачы.
Сумотна ўздыхаюць людзі.
І стогну ўтрымаць не могуць
гітар набалелыя грудзі.

ТАНЕЦ

Гэта ў танец Кармэн выйшла —
нююць вулачкі Севілі.
Косы, як у цвеце вішні,
зрэнкі прагаю завылі.

Дзяўчаты,
ці вокны запяты?

Вывіваецца змяя ў ёй,
жоўтая змяюка танца,—
як змірыць ёй памяць з явай,
як з каханнем развітацца?!

Дзяўчаты,
ці вокны запяты?

Цені скачуць на падворках,
гукі ў вулках аддаюцца,
і былых шыпоўях горкіх
прагне сэрца андалузца.

Дзяўчаты,
ці вокны запяты?!

«ПЕРШЫЯ ПЕСНІ»

1922

Чатыры жоўтыя балады

I

На гары, нібы надзея,
дрэўца гонка зелянее
на выгодзе.

Пастух — ідзеш,
пастух — праходзіш.

І спускаюцца алівы
ў поле спёклае маўкліва.

Спёка, годзе!

Пастух — ідзеш,
пастух — праходзіш.

Ні авечкі, ні сабакі,
ні каханя, ні кульбакі.

Яны дзе ж?

Пастух — ідзеш.

Ценем залатым паволі
нікнеш ты ў пшанічным полі

ў ціхай згодзе.

Пастух — праходзіш.

II

Зямлі ўсёй цела
жаўцела.

Паўдзён не атух,
пасядзі, пастух.

Ні поўні белаі,
ні зоркі беглай.

Паўдзён не атух,
пасядзі, пастух.

Смуглянка маладая
жне вінаграду рыданне.

Паўдзён не атух,
пасядзі, пастух.

III

Двое чырвоных валоў
сярод залатых каласоў.

У валоў
старадаўніх званоў
пагойдванне
і прароча-птушыныя вочы.
Вочы для світання
туманіста-непагодлівага,
а яны
лета
апельсін перагрэты
працінаюць.
Валы ад нараджэння —
дзяды,
ды
гаспадара не знаюць.
Яны ў баках сваіх успамінаюць
крылы былыя.
Ідуць валы
і,
запавольваючы рухі,
усё ўздыхаюць па палях Руфі,
шукаюць брод,
спрадвечны брод,
і, слёзы жуючы,
хмялеюць ад зор начы.

Двое чырвоных валоў
сярод залатых каласоў.

Па небе ў рамонках
іду.

Вечар
адпрэчыў жуду.
Што святы я,
прытрызнілася сягоння.
Мне на далоні
поўню паклалі.
Я адпусціў яе зноўку у далі,
і, нібы
ў салодкай мане,
бог ружай і нібам
каранаваў мяне.

Па небе ў рамонках
іду.

І зараз іду
па гэтым полі
збавіць дзяўчатак ад болю,
якім кавалеры хітраць бяду,
дарыць хлапчукам
залатыя манеты,
чаканіць змроку слюду.

Па небе ў рамонках
іду.

«ПЕСНІ»

1921—1924

ПЕСНЯ ХОЧА СТАЦЬ СВЯТЛОМ

Песня святлом стаць хоча.
Песня мігціць у змроку
ніткамі фосфару й поўні.
Жаданне святла без клёку.
Ў арбіце сваёй апалавай
сустракае сябе
і вяртаецца зноў у журбе.

КАРУСЕЛЬ

Свята,

радасць сватай!

Колы — з небакраю.

Карусель прыносіць свята,

Карусель і забірае.

Сіняе вялікадне.

Белая куця.

І мяняюць будні скуру,

быццам змеі.

Свята — з добраю натурай:

скуры век не зменіць.

Любяць святы ўсё старое —

сёстры нашых матак сумных:

вечары ў муарах мройных,

у шаўковашэптных сукнях.

Сіняе вялікадне.

Белая куця.

Бы да зорак прывязана,

карусель кружляе з ветрам

разнаколерным цюльпанам

пяці частак свету.

Мчыся! Коні, як пантэры.

Коні прашчураў не помняць.

Дзецям поўня на вячэру,

як чарэшня — поўня.

Кружыць кола.

Марка Пола,

злуйся, злуйся — ў падарожжы

бачаць даль зямель наўкола

дзеці —

ты й прысніць не зможаш.

Сіняе вялікадне.

Белая куця.

ВАГІ

Начы рух страшна звездаць.
Дзень — вораг скрух, няўседа.

Ноч мёртвая ў вышынях.
Дзень, крылы склаўшы, гіне.

Ноч сябе ў люстры бачыць.
Дзень — ад вятроў гарачы.

*Толькі тайна дае нам
жыццё. Толькі тайна.*

ПЕСНЯ ПРА РУХ

Учора.

(Зоры
сінія.)

Заўтра.

(Зорачкі
белыя.)

Сёння.

(Кветкі-соні паснулі
у даліне сподняй кашулі.)

Учора.

(Зоры
полымныя.)

Заўтра.

(Зоры
юлёвыя.)

Сёння.

Сэрца маё, мой божа!
Супакоіцца сэрца не можа!

Учора.

(Памяць
аб зорах.)

Заўтра.

(Недасяжныя зоры.)

Сёння...

(Заўтра!)

**Ці мяне ладдзя
закальша загадзя?
О, масты Сёння
над воднай дарогай прасоння!**

ЖНІВЕНЬ

Жнівень
паспытвае,
каму перавагу аддаць,
цукру ці персіку сакавітаму?

А сонейка ў надвячорку песціцца,
як костачка ў сэрцы персіка.

І кіяхі — ўсім на забаву —
смяюцца жоўтымі ўсімі зубамі.

Жнівень
пра восень напамніў,—
дзеці смакуюць напоўніцу
хлеб і поўню.

ССЕКЛІ ТРЫ ДРЭВЫ

Тры дрэвы было.

(Дзень прыйшоў, прынёс тапор тупарылы.)

Два стала.

(Сярэбраныя ўздрыгануліся крылы.)

Пасля адно.

І ніводнага.

(Вада аголены стан не акрыла.)

НАКЦЮРНЫ КАЛЯ АКНА

I

Высока поўня плыве
Біць ветру паклон траве.

(Далёкі ад вечнай звады,
даверыў я небу пагляды.)

Поўня — жудой над вадой.
Поўня пад ветрам — бядой.

(Да кожнага руху чуйны,
разгледзець зямлю хачу я.)

Дзявочыя чую ўжо два галасы.
Лёгка ў смуге ружовай
ад поўні вадзяной
да нябёснае перайшоў я.

II

Праз акно да мяне ўвайшла
рука начы — дзе сляды?

Смуглявая і вялікая,
рука ў бранзалетах з вады.

На блакітным крышталі
іграла душа ракой.

Параненыя імгненні
ў часу праходзілі пад рукой.

III

З акенца высунуў галаву,
непаслухмяны гарэза,
убачыў я: ветру кінжал
яе захацеў адрэзаць.

Пад гільятыну нябачную
падставіў без войкату
маіх жаданняў
галаву бязвокую.

I раптам лімона пах
агромністы міг запоўніў!
I ў празрыстую краску
ператварыўся вецер-паломнік.

IV

Сажалцы сумна — сёння
памерла яе русалка.
Ляжыць на зямлі, ў саване,
на беразе самым.

Лашчачы мёртвае цела,
рыбка кліча яе ў падарожжа.
Шэпча вецер ёй: «Дзяўчанятка!» —
але разбудзіць не можа.

Распусціла ў жалобе сажалка
локаны водарасцяў важкія
і ў паветры шэрыя грудзі
накалыхваюцца люгашкамі.

Бог з табой. Мы намолімся
прачыстай дзеве вады не зд'ябленай

за русалачку з сажалкі,
што памерла пад яблыняй.

Два маленькія гарбузікі
побач з ёй пакладу з паклонам,
каб магла паплаваць яшчэ,
ай, па моры салёным!

Разбойнік.

ГАРЭЗЛІВАЯ ПЕСНЯ

Мама,
хачу быць са срэбра.

Сыне,
срэбра стыне.

Мама,
хачу быць з вады.

Сыне,
вадзе сцюдзёна ў даліне.

Мама,
на падушцы тваёй вышый мяне.

Зараз.
Чаму ж не.

ПЕСНЯ КОННИКА

Кордава,
ты далёка ў самоце.

Шлях бясконцы, шлях маўклівы.
Чорны конь. На небе — поўня.
Ёсць у клуначку алівы.
Хоць любую сцежку помню —

не прыеду ніколі
ў Кордаву.

Пазахмар'ем, хмарнагор'ем —
чорны конь ды чырвань поўні.
Смуткам горкі шлях агорнут.
Ноч, як страшная катоўня.

На мяне пазірае смерць
з вежаў Кордавы.

Доўгі шлях, туга цяжкая.
Верны мой скакун гарачы.
Смерць раней мяне спаткае,
перш чым Кордаву пабачу.

Кордава,
ты далёка ў самоце.

ГЭТА ПРАЎДА

Ай, цяжка мне, доля ліхая,—
кахаць так, як я кахаю!

Заходзіцца сэрца ад болю,
ваколле ўсё колькамі коле,
самбрэра баліць мне міжволі.

Скажыце, каму прапаную
святковую стужку адну я,
хто з воўны адчаю і смутку
мне звяжа бялюткую хустку?

Ай, цяжка мне, доля ліхая,—
кахаць так, як я кахаю!

ДРЭЎЦА, ДРЭЎЦА

Адкуль твой, сухое дрэўца,
зялёны лісток бярэцца?

Быў клопат вясёлы ў дзяўчыны —
збірала ў гаі масліны.

І вецер, залётнік вежаў,
абняў яе сцёгны нявінныя.

На андалузскіх конях
пранеслася горда чацвёра, —
плашчы іх, як доўгая ноч,
зялёна-сінія ўборы.

«У Кордаву едзьма, дзяўчо!» —
Нібыта й не чула ўгавору.

Прайшло трое юных тарэра,
адзін у адзін кавалеры.

У статных хапала адвагі
вызвоньвалі срэбрам шпагі.

«Пайшлі ў Севіллю, дзяўчо!» —
На іх не звярнула ўвагі.

Нібыта ён разгубіўся,
стаў раптам вечар ліловы,
з букетам прайшоў юнак —
схілялі ружы галовы.

«Хадзем у Гранаду, дзяўчо!» —
Нібы не пачула ні слова.

Быў клопат вясёлы ў дзяўчыны —
збірала у гаі масліны.

Сашчапіліся рукі ветру,
песцячы сцёгны нявінныя.

Адкуль твой, сухое дрэўца,
зялёны лісток бярэцца?

ШАПТУШКА НА ВУШКА ДЗЯЎЧЫНЕ

Я не хацеў
Нічога сказаць не хацеў.

У вачах убачыў тваіх:
два дрэўцы
хацелі сустрэцца.
А вецер звінеў,
смах залаты не ціх.

Іх
гайдаў адчаю павеў.
Я не хацеў.

Нічога сказаць не хацеў.

ДРЭВА ПЕСЕНЬ

Чарацінка голасу й жэста
трымціць зноў і зноў, як дасвецце,
надзея не залачае,
што прыйдзе ўчарашні вецер.

Дзяўчына ўздыхала, лавіла,
лавіла галінку памалу,—
для дотыку, як заўсёды,
ёй мігу ўсяго не хапала.

Ай, сонца! Ай, поўня, поўня!
Ёй мігу ўсяго не хапала.
Аж шэсцьдзсят шэрых кветак
аблыталі ногі трывала.

Глядзі, як гайдаецца ў цішы
яшчэ і яшчэ раз прыветна
дзева галінкі і кветкі,
чарацінка ўчарашняга ветру.

ПОЎНЯ ЎЗЫХОДЗІЦЬ

Як узыходзіць поўня,
трацяць званы развагу,
сцелюцца патаемна
сцежкі без выйсця з размаху.

Як узыходзіць поўня,
мора зямлю бянтэжыць,
і адчуваецца сэрца
востравам у бязмежжы.

Браць апельсіны нельга
ноччу круглявай поўні,
есці зялёныя можна
толькі плады лядоўні.

Калі ў сто абліччаў поўня
ціха ўзыходзіць над светам,
звонка ў кішэні рыдаюць
сярэбраныя манеты.

СМЕРЦЬ НА ДАСВЕЦЦІ

У ночы чатыры поўні
і толькі адзінае дрэва,
адзін толькі ў дрэва цень,
дзе птушка адзіная дрэмле.

Шукаю ў плоці маёй
сляды тваіх вуснаў.
Цалуе вецер рака,
яго не крануўшы спакусна.

«Не»,— твой адказ нясу
на далоні поўні нясмела,
быццам з воску лімон,
амаль што белы.

У ночы чатыры поўні
і толькі адзінае дрэва.
Каханню на кончыку йголки
круціцца з надзеяй — дарэмна!

СЕРЭНАДА

Прыйшла падыхаць туманам
ноч у надрэчныя далі,
і на грудзях Лаліты
ад страсці кветкі каналі.

Ад страсці кветкі каналі.

І голая ноч запела
пад аркамі марца ў канаве.
Лаліта абмыла цела
вадою слёз і канвалій.

Ад страсці кветкі каналі.

Ноч прагла — анісу і срэбра,
блакітам дахі дрыжалі.
Аніс тваіх белых сцёгнаў
хваль срэбра тушыў без жалю.

Ад страсці кветкі каналі.

НЯМЫ ХЛОПЧЫК

Хлопчык свой голас шукаў
(хаваў каралевіч-көнiк).
Хлопчык свой голас шукаў
у кроплі вады — ў прадонні.

— Я не хачу гаварыць;
знайду — пяреце́нак счаканю,
надзену яго на мезенец
майму маўчанню.

Хлопчык свой голас шукаў
у кроплі вады — ў прадонні.

(А голас палонны надзеў
көнiка ўбранне спрасоння.)

РАЗВІТАННЕ

Як прыйдзе мая канчына,
пакіньце балкон адчынены.

Хлапчук апельсіны смакуе
(з балкона ўбачыць змагу я).

Жнец жне ярыну тугую
(з балкона пачуць змагу я).

Як прыйдзе мая канчына,
пакіньце балкон адчынены.

Каханне

ПЕСЕНЬКА ПЕРШАГА ЖАДАННЯ

Зялёным ранкам,
зняверцам,
хацеў быць сэрцам.
Сэрцам.

Даспелым вечарам
змоўклым
хацеў быць салоўкам.
Салоўкам.

(Душа,
ружавей апельсінам,
світай
каханнем нявінным.)

Бадзёрым ранкам
часам
хацеў быць з сэрцам сам-насам.
Сам-насам.

Апалым вечарам
з коласам
ломкім
хацеў быць голасам.
Салоўкам.

Душа,
ружавей апельсінам,
світай
каханнем нявінным!

У ІНСТЫТУЦЕ І ВА УНІВЕРСІТЭЦЕ

А першы раз
не пазнаў.
Пазнаў цябе другі раз.

Скажы мне,
што шэпча вецер пра нас?

Марознай раніцай
тузе давяраецца час,
і захацелася мне
ўсміхнуцца якраз.
І рагатаў дапазна я.
Цябе не пазнаў.
Ты пазнала.
Я пазнаў.
Не пазнала.
Цяпер абьякава
цягнецца цэлы месяц,
самы доўгі для нас.

А першы раз не пазнаў.
Пазнаў цябе другі раз.

ІДЫЛІЯ

Ты прасіла мяне не маніцца —
растлумачыць вясны таямніцу.

Ды не больш патаемнага знаю,
чым яліна — шаптуха лясная.

Колькі пальчыкаў, колькі іглінак, —
столькі ўмомант пакажуць сцяжынак.

А чаму, не скажу я ніколі,
так рачулка бруіцца паволі.

Голас мой для цябе, як затока,
дзе гарыць з неба позірку спёка.

Ты, смуглянка, са мной пакружыся,
толькі йголак маіх сцеражыся.

Пакружыся са мной да світання, —
дай раскруцім вятрак каханья!

Не магу і не буду маніцца
растлумачыць вясны таямніцу.

ПРЭЛЮДЫЯ

Таполі ў блакіт ідуць,
ды шлях свой сабою свецяць.

Таполі ў блакіт ідуць,
ды нам пакідаюць вецер.

У саване вецер ляжыць
і марыць аб небе і леце.

Ды вецер нам рэха аддаў,
што будзіць раку на дасвецці.

І памяць мае мая
святло светлячкоў на прыкмеце.

І, кволае, на далані
ўзыходзіць сэрца ў суквецці.

НА ЗЯЛЁНЫМ НЕБЕ...

На небе зялёным
зялёная зорка.
Каханне, як быць,
так і згінеш агоркла?

А вежы туманам
спавіты навокал.
А як жа ўбачаць нас
вочы вокан?

На небе зялёным
сто зорак зялёных
не бачаць сто вежаў,
зынелых, замглёных.

Хай будзе туга мая
вечна жывая,—
усмешкай чырвонай
яе схаваю.

НА ІНШЫ ЛАД

Даліне зроку касцёр ускінуў
рогі раз'ятранага алень.
Злягла даліна. Па баках успамінаў
гарцуе ветрык аляняткам маленькім.

Смуга пад дымком шклянее паволі —
кашачае вока з жоўтай тугою.
Я толькі вачыма гуляю па голлі.
Голас гуляе над сціхлай ракою.

Спраў маіх існых прыходзяць чароды —
прыпевы прыпеваў нямога крыку.
Сярод заходу нізкага і чароту
як дзіўна, што зваць мяне Федэрыка!

«ЦЫГАНСКІ РАМАНСЭРА»

1924—1927

РАМАНС ПРА ПОЎНЮ, ПОЎНЮ

Канчыце Гарсія Лорка

У кузню глянула поўня,
думачка з нардаў настыла.
Глядзіць і глядзіць малое,—
адарвацца не мае сілы.
Закінула поўня рукі,
ў паветры, што млела ў гудзе,
агаліла свае алавынныя
юрліва-нявінныя грудзі.
— Поўня, схавайся, поўня!
Прымчаць цыганы нечакана,
каралі, пярецёнкі срэбныя
з сэрца твайго адчаканяць.
— Кінь, хлопчык, не датыкайся.
Прымчаць цыганы — нічога:
ты будзеш ляжаць на кавадле,
вачэй не расплюшчыш, нябога.
— Поўня, схавайся, поўня!
Капыты разбудзілі прастору.
— Кінь, хлопчык, не датыкайся
да белакрохкага ўбору!

Коннік б'е ў даліны бубен,
дружна капыты стукочуць.
На кавадле ў кузні — хлопчык
лёг і не расплюшчыць вочы.

Цыганы ўсе — сон і бронза.
У алівах шлях дадому.
Ганарлівыя паставы.
Вочы жмурацца ад стомы.

Плакала сава лясная.
Ай, рыдала! Чула поўнач.
За руку вяла па небе,
зводзіла малога поўня.

Кузня стыла ад праклёнаў,
цыганы лямантавалі,
уздыхаў гаротна вецер,
уздыхалі ў смутку далі.

ПРЭСЬЁСА І ВЕЦЕР

Дамаса Алонса

Пергаментны бубен поўні
грыміць у руках Прэсьёсы,
лаўры вартуюць сцяжынку,
спадаюць крыштальныя росы.
Ад звону бубна схавацца
бяззорная ціша хоча,—
падае ў ноч, дзе мора
спявае і рыбай плюскоча.

Дрэмлюць карабінеры
на скалах стромы адчаю,—
ахоўваюць белыя вежы,
там, дзе жывуць англічане.
А хвалі-цыганкі гуляюць,
выносяць з прадоннай няволі
ракавак дзіўныя замкі
і сосен зялёнае голле.

Пергаментны бубен поўні
грыміць у руках Прэсьёсы,
убачыў яе й прахапіўся
вецер бяссонны, босы.
О, голы святы Хрыстафор,
многаязыкі, блакітны,
вабіць яе валынкай,
кліча павевам скрытна.

— Дазволь мне, цыганка, адкінуць
падол твой, схіліцца ніца!
Давер старажытным пальцам
ружы сваёй таямніцы!

Прэсьёса губляе бубен,
і прэч — гаварыць аб нечым,
і гоніцца вецер-мужчына
за ёй з напаленым мечам.

Нахмурыла мора хвалі,
і спалатнелі алівы,
і флейты змроку запелі,
гонг снегу азваўся шчасліва.

Прэсьёса, бяжы, Прэсьёса,
дагоніць зялёны вецер!
Прэсьёса, бяжы, Прэсьёса,
цябе зараз схопіць вецер!
Сатыр ссірацелых знічак
маланкамі шлях асвеціць.

Прэсьёса, поўная жаху,
бяжыць у сядзібу — ўжо блізка! —
у вежу над хмаркамі сосен,
дзе консул жыве англійскі.

На крык збягаецца варта,
карабінеры — з туману:
плашчы іх чарнеюць хмарна,
берэты на лоб заламаны.

Консул падносіць цыганцы
малака, пазірае скоса,
консул — ёй чарку гарэлкі,
ды піць не магла Прэсьёса.

Аб тым, што было, расказала
уся ў слязах, маладая.
А вецер над вежай панурай
чарапіцу ў злосці глыдае.

СУТЫЧКА

Рафаэлю Мендэсу

Два з Альбасеты навахі
у прорве між круч глыбокай,
зрошанья крывёю,
блішчаць, як рыбіны ў змроку.
Водбліскам карт вар'яцкіх
вырваны з ценяў зялёных
коннікаў сілуэты,
профілі коней шалёных.
Бабулі дзве горка галосяць
над лёгкакроннай алівай.
Быкі старога разладу
кідаюцца на абрывы.
І носяць ваду й хусціны
анёлы — чорныя птахі.
І крылы блішчаць у анёлаў,
нібы з Альбасеты навахі.
Хуан Антоньё Мантыльскі
падае з кручы заклятай,
у сініх лілеях цела,
на скронях ірдзеюць гранаты.
Крыж вогненны асядае —
у смерці дарога без платы.

Суддзя, а за ім жандары
едуць аліўкавым гаем.
Нямою песняй змяінай
рана гарыць, не сціхае.
— Сеньёры жандары, такое
магло здарыцца і ўчора:
чацвёра рымлян загінула,
карфагенян пяцёра.

Вечар, здурэлы ад гукаў,
ад паху смакоўніц і звону,
у ногі параненых коннікаў
падае, утрапёны.

А ў небе жалобай заходу
чарнеюць анёлы, як раны.
Анёлы з косамі смутку,
з сэрцам аліў-цыганак.

Парк.

САМНАМБУЛІЧНЫ РАМАНС

*Гларыі Хінар
і Фернанда дэ лос Рыясу*

Зялёнае, ты мне любя.
Вецер зялёны, зялёнае голле.
Конь у гарах, карабель на моры —
вас не забыць ніколі.
Жанчына ў зялёным змроку
стаіць на верандзе ноччу.
Зялёнае цела, зялёныя косы,
з халоднага срэбра вочы.
Зялёнае, ты мне любя.
Цыганскі месяц — прыгожы.
Рэчы глядзяць на яе,
яна іх бачыць не можа.

Зялёнае, ты мне любя,
вялікія, з прызімку, зоры
ходзяць рыбамі цемры
і ціха цвітуць у прасторы.
Кудлаціць алівы вецер,
агавы шасцяць калюча.
Гара — азвярэлая котка —
кустоўнікам шэжыцца люта.
Хто прыйдзе, якімі шляхамі?
Яна ж на верандзе ў зморы.
Зялёнае цела, зялёныя косы,
у водсветах горкае мора.

— Сусед, памяняць хачу я
каня на дамок прыгожы,
сядло — на яе лустэрка,
на шалік цёплы — нож мой.

Сусед, у крыві увесь я,
прыйшоў з перавалаў Кабры.
— Хлапчына,

каб толькі мог я,
цябе б не пакрыўдзіў як сябра,
я просьбу б тваю задаволіў.
Ды сам я ўжо болей не я,
і дом мой — не дом мой болей.
— Сусед, я хачу памерці
(калі будзе неба ласка)
спакойна на ўласным ложку
і на прасцінах галандскіх.
Хіба маёй раны не бачыш —
апошні раз грудзі ўздыхнулі.
— Трыста чарнее руж
на белай тваёй кашулі.
Кроў пахне твая, набрыняў
твой пояс крывёй і болем.
Сам я ўжо болей не я,
і дом мой — не дом мой болей.
— Прашу я вас — дайце рады —
дазвольце, прынамеі, падняцца,
падняцца да самай высокай,
да самай зялёнай веранды.
Да той, дзе пад месяцам спелым
вада свайму голасу рада.

Да самай высокай веранды
сталі ўзнямацца абодва.
След ад слёз,
след ад крыві —
два сляды вялі за сабою.
Дахі ўгіналі плечы,
дрыжалі ліхтарыкі з бляхі,
раннюю раніцу ранілі
у тысяччу бубнаў дахі.

Зялёнае, ты мне любя.
Вецер зялёны, зялёнае голле.
Удвух узняліся суседзі.
А вецер-лайдак міжволі
у роце пакінуў прысмак
крыўды, мяты, ажыны.
— Дачка твая горкая дзе,
часна, сусед, адкажы мне?
— Так доўга чакала цябе,
засведчыць светлае лета.
Запомніла твар і косы
веранда зялёная гэта.

Над соннай роўнядзю вод
гайдацца цыганцы трэба.
Зялёнае цела, зялёныя косы,
вачэй халоднае срэбра.
Лядзінка халоднай поўні
трымае яе над вадою.
Як цёмная ў горадзе плошча,
ноч стала інтымнай такою.
Жандары нахабна ў дзверы
грукалі з перапою.
Зялёнае, ты мне любя,
вецер зялёны, зялёнае голле.
Конь у гарах, карабель на моры —
вас не забыць ніколі.

ЦЫГАНКА-МАНАШКА

Хасэ Марэна Вілли

Цішыня пахне вапнай і міртай.
Мальвы ў траве, як дома...
Вышывае ляўкоі цыганка,
ў палатна цеплыня саломы.
Сем зыркiх птушак вясёлкі
ў павучыне плятуць узоры,
а побач сабор мармыча,
як мядзведзь той,— лапамі ўгору.
Ёй, сумнай, сагнутай, самотнай,
саломаю пахне тканiна,
вышыць бы ўсё палатно
кветкамi успамiнаў!
Сланечнiкі і магноліі
у бантах, у сонечных промнях!
Воблiкі поўні, шафрана
царкоўнае покрыва помнiць.
Пяць апельсiнаў свежых
дыхнулі з кухнi нявiнна,
быццам пяць ран Хрыстовых
ажно з альмерыйскай далiны.
Па чорных вачах манашкi
два коннiкі праскакалі —
разбудзiлі дзявочыя грудзi,
растрывожылi тупатам далi.
Задуменныя ўбачыла горы,
што застылі ў смузе калматай,
зайшлося цыганскае сэрца,
захлынулася мёдам і мятай.
У дваццаць сонцаў гарэла,
зiхцела далiна крутая!
Утрапёныя рэкі фантазiі

над прорваю цемры ўзляталі!
Зноў студзіць тканіна кветкі,
на дошцы аконных кратаў
у шахматы са святлом
гуляе прысмерк зацята.

Марак.

НЯВЕРНАЯ ЖОНКА

*Лідзій Кабрэра
і яе негрыцяначцы*

Паціху ішлі да рэчкі.
Здзівіўся, але не дужа:
думаў, вяду дзяўчыну,
а звёў я жонку ад мужа.

Было гэта ноччу Сант-Яга.
Сваё загадалі далі —
ураз ліхтары пагаслі
і светлякі замільгалі.
На ўскраіне, быццам міжволі,
я грудзі крануў нявінна —
яны расцвілі спрасонку,
як белы букет язміну.
Крухмал яе звонкай спаднічкі
мне вушы глушыў без жалю,
нібы небасхіл шаўковы
у сто нажоў разразалі.
А неба забралі дрэвы —
нідзе не відно прагалін.
І далягляду сабакі
далёка за рэчкай брахалі.

Калі размінуўся з чаротам,
з кустоўем, з калючай ажынай —
даверыў шаптацца косам
з мокрым пяском за сцяжынай.
Я гальштук распетліў нервова —
зняла яна ўборы памалу.
Рамень з рэвальверам адкінуў —
чатыры карсажы здымала...
Нарцыс ці жамчуг параўнацца

Гранада. Агульны выгляд Альамбры
з узвышша Хенераліфа.

Федэрыка Гарсія Лорка і Пабла Нэруда.

з целама яе не можа.
І шыбы пад промнямі поўні
так не блішчаць прыгожа.
Біліся ногі, як рыбіны,
што трапілі ў сеткі густыя,—
то спёкай блакітна гарэлі,
то месяцам белым стылі...
На самай гарачай кабыле
той ноччу я ехаў конна.
На самай лепшай дарозе
навошта аброць і страмёны?

Не выдам, бо я мужчына,
таго, што яна сказала,
розум мяне прымушае
паводзіць і сціпла і стала.
На золку ў пяску, ў пацалунках
ад рэчкі адвёў яе я.
З наветрам на ўпартай дуэлі
скрыжоўвалі шпагі лілеі.

Я мужна, цыган фартовы,
трымаўся і чуўся, вядома,
калі падарыў ёй для швіва
кошык ярчэй ад саломы.
І не схацеў закахацца,
на гэта свая прычына:
ад мужа ўцякла да рэчкі,
а мне сказала: дзяўчына...

РАМАНС ПРА ЧОРНУЮ СКРУХУ

Хасэ Навара Парда

Пеўні ступілі шпоры,
ранне выгрэбваючы залатое:
сыходзіць з надхмарнай гары
на дол Саледад Мантойя.
Пахне медзь яе цела
змокам і скакунамі.
Грудзі чарней ад кавадла —
ад песень акруглых канае.
— Каго, Саледад, ты клічаш,
самотная, ў познім тумане?
— Таго, хто клічацца, клічу,
твайго не прашу спачування.
Прыйшла шукаць, што шукаюць,—
сябе і радасць пазнання.
— Знай, Саледад, мая скруха,
незацугляных коней
мора заўсёды пакліча,
а хвалі не вернуць ніколі.
— Не ўспамінай мне пра мора!
Родзіць чорная скруха
на зямлі, дзе лісты алівы
шэпчуцца з ветрам глуха.
— То, Саледад, не гора —
чорная скруха сканання!
Плачаш ты сокам лімонным,
горкім ад часу чакання.
— Птушкі тугі па дому
услед за мной паляцелі,
падлогай змяяцца косы —
ад кухні і да пасцелі.
Туга! Ад скрухі чарнею,

у чорную ноч адзета.
О сукні мае з карункаў!
О сцёгны — снякотнае лета!
— На золку меднае цела
абдай, як птушка, расою
і сэрца пакінь у спакоі,
пакінь, Саледад Мантойя.

Рака ўнізе песняй гайдае
неба, лістоў караваны.
І гарбузовым цветам
поўдзень каранаваны.
О сэрца цыганскага скруха,
самотная самая ў свеце!
О скруха скрытных вытокаў
і здрадлівага дасвецця!

САН-МІГЕЛЬ

Г р а н а д а

Дыяга Буігасу дэ Далмау

З кожнага відаць балкона,—
толькі горы, горы, горы,
толькі мулы й цені мулаў
са сланечнікамі зморы.

Свецяцца імглою вочы
ў поцемках бясконцай ночы.
І салёнае дасвецце
хрумстае жарствою ўзбочын.

Неба полаг беламулы
ртутныя заплюшчыў вочы,
цішу сэрцаў перад смерцю
даць застылым ценам хоча.
І рака ўся ледзянее,
каб не чуць абразы дотык.
Воды ўз'юшання ўзніклі,
у гарах, у змрочных гротах.
Сан-Мігель узнік на вежы
у карунках, нечаканы,
ганарліва ліхтарамі
статны стан аперазаны.
Свойсклівы застыў архангел,
уладальнік мяккай позы,—
поўніць пана гнеў салодкі,
салаўіны шал пагрозы.
Ноч трохтысячную ўспомніў —
завінеў Эфеб крыштальна,
ён даўно прагорк духамі,
краскі пахнуць перасталі.

І паэму ўсіх балконаў
скача мора на ўзбярэжжы.
У затоках ціхіх поўні
слых чароту шэпат рэжа.
Семкі лузгаюць дзяўчаты,
семкі ў даланях нагрэты;
і пльвучь азадкі ў змроку,
быццам медныя планеты.
Важнічаюць кабальера,
дамы ўспамінаюць штосьці —
ў смутку воч іх ажывае
ўчора салаўінай млосці.
І епіскап, што з Манілі,
дзень і ноч разрозніць з горам,
двухсэнсоўную гундосіць
месу дамам і сеньёрам.

Сан-Мігель стаіць на вежы,
роўны ў радасці і ў горы,
у карунках і ў зіхотках
сукня, вытканая ў зоры.
Уладальнік круглых светаў
і патрон нячотных лічбаў,
з берберэйскай перавагай
і закліяццяў і ўзвялічбаў.

САН-РАФАЭЛЬ

Кордава

Хуану Иск'ерда Красельесу

I

Брычкі да берага кацяць —
да чаратавай рыскі,
дзе хвалі гладзяць ласкава
торс аголены рымскі.
Хвалі Гвадалквівіра
б'юцца крышталем крохкім
паміж гравюрных гронак,
між адгалоссяў змроку.
І каля з'езджаных брычак,
што заблудзілі ў накцюрне,
дзеці ткуць песню смутку,
а песню адчай кішчюрыць.
Ды Кордаву не збянтэжыць
голас, кастром пракураны;
як цені не пнуцца ўзвесці
прывідную архітэктuru,
мармуровых не згасяць іскраў
цнатлівых кордаўскіх ікраў.
Падатлівай бляхі пялёсткі
вышылі вецер гладдзю,—
над трыумфальнымі аркамі
свецяцца ў змроку
 ў паглядзе.
Пакуль дзесяць плётак Нептуна
раскумекае мост гарбаты,
праз праломіну
 ў змрочным муры
тарабаняць тытунь кантрабандай.

II

Адна, пливучы, злучыла
дзе Кордавы рыбка раптоўна:
Кордаву архітэктурную
з Кордавай чаротавай.
На беразе распранаюцца
дзеці з тварам нявінным.
Яны, Тавіта чаляднікі,
вытанчанага Мерліны,
з іроніяй рыбку пытаюць,
што хоча абавязкова:
кветкі з водарам вінным
ці дотык маладзіковы?
Азмрочаны мрамур жалобай,
ныраючы ў вір халодны,
рыбка вучыць іх раўнавазе
старой самотнай калоны,
там, дзе архангел з маўраў
лускою даспехаў бліскаў,
між хваль крамянагалосых
шукаючы рэха й калыску.

Рыбка адна залатая,
дзе Кордавы, дзе красуні:
Кордава ў хвалях міглівых,
Кордава ў чорным суме.

САН-ГАБРЫЭЛЬ

Севілля

Агустыну Вінюалесу

I

Танкабокi, чаротастанны,
вялікавокi, шыракаплечы,
твар днее, як яблык з ночы,
усмешку смутак нявечыць,
з напятага срэбра нервы,—
iдзе ён вулкай пустыні.

Бляск чаравікаў шаўровых
бянтэжыць паветра вяргіні,
адпяваючы тактамі крокаў
жалобу нябеснай сіні.

На ўзмор'і прыціхлым роўных
няма яму —

ані пальмы,
ані караля ў кароне,
ні зоркі ў вандроўным пале.
А як галаву нахіліць
на грудзі з яшмы,—

ў маленні
нястрыманым на раўніне
ноч падае на калені.

Сан-Габрыэлю стогн

не надакучыць,
уладару матылькоў
і ворагу вербаў-плакучак.
— Архангел, малое плача
ў матчыным чэраве рання.
Не забудзь, што табе цыганы
справілі зорнае ўбранне!

II

Для Анунсіясьён дэ лос Рэйес
поўня на лахманы не скупая,
адчыняе цыганка дзверы
світанья, што сонна ступае.
Архангел Сан-Габрыэль,
праўнук чароўнай Хіральды,
трымае лілею ў руцэ,
перад ёй ва ўсмешцы згарае.
Яго камізэлька расшыта
конікамі жывымі.

Зоркі начныя звоняць
званочкамі палявымі.

— Сан-Габрыэль, мяне
працяла тройчы надзея.

Твар мой ад ззяння твайго
язмінамі залацее.

— Бог з табою, Анунсіясьён,
дачка пяшчоты, смуглянка!
Будзе сыноч ласкавей
за ветрык вясновы ўранку.

— Ай, Сан-Габрыэль, мой свет,
Габрыэлільё, добрая доля!
Трон твой з трывалых гваздзік
сплесці дазволь мне ў полі.

— Бог з табою, Анунсіясьён,
пад лахманамі поўня-цыганка!

Пад сэрцам у малыша
знойдзеш радзімку й тры ранкі.

— Ай, Сан-Габрыэль святлейшы,
Габрыэлільё, сэрцам валодаеш!

Пад сэрца тоўхае ён,
малака адчуваючы слодыч.

— Бог з табою, Анунсіясьён,
маці ста пакаленняў! Не гаснуць,

у вачах тваіх горкім святлом
палынеюць дарогі цыганскія.

Дзіва: ў лоне цыганкі дзіцё
песняй зайшлося, як здалеку,
ў голасе чыстым звiняць
зялёныя — тры — міндалінкі.

Узыходзіць у неба Сан-Габрыэль,
прыступкі вуліцы змеркліся.
Зоры змоўклі ў начной вышыні,
маўчаць, як кветкі бяссмертніка.

Каханне.

ЯК СХАПІЛІ АНТАНЫТА ЭЛЬ КАМБОР'Ё НА СЕВІЛЬСКОЙ ДАРОЗЕ

Маргарыце Ксыргу

Антоньё Торэс Эрэдзья
са слыннага роду Камбор'ё
ішоў на карыду ў Севіллю,
меў дубчык лазовы з сабою.
Ад поўні зялёнай смуглы,
ступаў грацыёзна, ціхмана,
ішоў ён, і чорныя пасмы
адценьвалі вочы цьмяна.
На паўдарозе спелых
нарваў ён лімонаў смела
і доўга кідаў у хвалі —
рачулка пазалацела.
І недзе на паўдарозе
пад засенню

вяза старога
сханілі яго жандары,—
пад вартай вяла дарога.

На плечы ўссадзіўшы вечар,
дзень адыходзіць не скора,
барвяным плашчом матадора
акрыўшы і рэкі і мора.
Стаіліся ціха алівы,
вітаючы поч Казярога,
без цугляў гарцуе вецер,
сцяжэла свінцом дарога.
Антоньё Торэс Эрэдзья
са слыннага роду Камбор'ё
ідзе між пяці трохкутак,
не круціць ён дубчык болей.

Антоньё, няўжо гэта ты?
Каб быў ты з роду Камбор'ё,
кроў цёмная біла б фантанам,
пяціручаёвым болем!
Табе б, байструку, — не Камбор'ё! —
жаночую апранаху!
На жаль, цыганы звяліся,
што зналі дакладнасць узмаху!
Павышчарбленыя кінжалы
пад пылам дрыжаць ад жаху!

Уночы, дакладна ў дзевяць, —
у кратах дзверы рыдалі,
а сцюжу лімоннага соку
са смакам цягнулі жандары.
Уночы, дакладна ў дзевяць, —
за краты ўзялі спачатку,
а неба у яблыках зор —
як з табара жарабятка.

СМЕРЦЬ АНТАНЫТА ЭЛЬ КАМБОР'Ё

Хасэ Антоньё Рубіё Сакрыстану

Смерць глотак не шкадавала,
Гвадалквівір нямеў,
і голас гваздзіка мужны
водгаласу не меў.
Біўся дзіком адчайным,
падэшвы грыз на пяску,
змакрэласпінным дэльфінам
смерць лютую чуў на скаку.
Абмыў ён крывёй варожай
нашыйную хустку, змок,
супроць чатырох кінжалаў
выстаяць ён не змог.
Калі люташнага зоры
працялі паток наўзлеў,
тарэра плашчы ў леўкоях
адчуў і, як бык, узлеў,
смерць глотак не шкадавала,
Гвадалквівір нямеў.

Антоньё Торэс Эрэддзя,
Камбор'ё з грывай крутой,
смуглявы зялёнай поўняй,
рваў голасам мужным спакой,—
дык хто ж над Гвадалквівірам
скараціў шлях кароткі твой?

Чатыры браты стрыечныя,
Бенамяхі іх сяло,
іх да маіх нажыткаў
зайздрасцю злой узяло.
А меў я з саф'яну боты,

медальёны слановай касці,
ды скуру смугляваалівую
меў я — такой не знайсці.

— Ай, Антаньіта эль Камбор'ё,
варт імператрыцы ты!
Успомні святую Марыю,
настаў час тваёй нематы.
— Ай, Федэрыка Гарсія,
жандараў паклікаць — чарод!
Цела маё скасілася —
падкошаны ветрам чарот.

І кроў ударыла тройчы,
і профіль выцвердзіў скон
чырвоным жывым медалем —
непаўторнай чаканкі ён.
Яго галаву заклапочана
анёл на падушку кладзе.
Зацэплілі свечку двое —
ірдзеюцца звыкла ў бядзе.
Калі ж браты стрыечныя
вярнуліся ў Бенамяхі,
смерць голасу не падавала,
быў Гвадалквівір глухі.

СКАНАЎ ПРАЗ КАХАННЕ

Маргарыце Манса

— Што ў высокіх калідорах
цьмяна свеціць, дай дазнацца?
— Зачыні, сыночак, дзверы,
бо прабіла адзінаццаць.
— Хоць не хочуць бачыць вочы,
зноў чатыры свечкі бачаць.
— Медную лудзяць пасуду,
гэта цыганы, ныйначай.

Зноў плыве так жоўты ветах
часначынкай. Што знайшоў там?
Зблякла-жоўтыя карункі
вяжа ён капліцам жоўтым.

Ходзіць ля акон балконаў,
грукаецца поч у горы,
гоняцца харты за ёю,
аж дрыжаць ад брэху зоры.
Пахі він бурштыннаюных
расчыняюць калідоры.

Моклі чарацінкі ветру,
моклі стомленыя далі,
галасы сузор'яў звонка
келіх ночы разбівалі.
Спалі і валы, і ружы,
толькі стоеным павевам
клікалі чатыры свечкі,
як святы Георгі гневам.
Неслі пал яго жанчыны,
кроў мужчынская па жылах

стыла зрэзанай лілеяй
і спакоем сцёгнаў стылых.
І старыя так рыдалі
у гарах, як перад сконам,
перапыненым імгненнем
локаны плялі імёнам.
Выбеленыя фасады
поч сквадрацілі па схонах.
Цыганы і серафімы
гралі на акардэонах.

— А калі сканаю, мама,
дык сеньёрам ты напамні:
сіняй весткай тэлеграмы
дай на Поўдзень і на Поўнач.

Сем крываваых ран, сем крыкаў,
сем прыспаных макаў зроку
шматавалі поўню смутку
у глухіх пакоях зроку.
Роспаччу вянкаў ліловых,
рук адсечаных бруямі,
мора білася ў праклёнах
рэхам у раптоўнай яме.
Неба грукнула дзвярыма
перад гневам дрэў з дакорам,
і лілі чатыры свечкі
жаль высокім калідорам.

Саледад Мантойя, гераіня «Раманса пра чорную
скруху» з «Цыганскага рамансэра».
Рыс. Ф. Г. Лоркі.

РАМАНС ВЫКЛЯТАГА

Эмільё Аладрэну

Не мае сцен адзінота!
Прыжмурыны воч маіх,
каня майго поўні-вочы
не зводзяцца нават ноччу
і ў бок той не глянуць з даверам,
дзе зноў спу трынаццаць чаўноў
прымае спакуслівы бераг.
Іх сон не прыспіць падкалодна,—
нядрэмныя слугі мае
з металаў і голых скал
высочваюць край халодны,
дзе прывід бяскроўны мой
тасуе картаў калоду.

Павольнай плыні валы
балюча малых бадалі,
што за рогі-маладзікі
хапалі мокрыя хвалі.
А на кавадле-самнамбуле
малаткі спявалі з прызвонам
песню бяссоннага конніка,
што мчыць на кані бяссонным.
Дваццаць пятага чэрвеня
сказалі Амаргу суддзі:
— Ля хаты ссячы алеандры,
хто пошум іх слухаць будзе!
Крыж на дзвях накрэслі,
імя сваё — на парозе.
Над табою, Амарга, ўзыдуць
крапіва ды цыкута ў трывозе.
Іголкі аслізлай вапны

перагрызуць абутак,
і ў намагнічаных горах
сустрэнецца з выракам смутак.
І вып'юць рачныя валы
сок сну з чарацінкі сутак.
Памінальны звон закажы,
рукі ўмеў сашчапіць абныла,
смакуй звонкі вецер пакуль,
ад скал і металаў настылы,
бо два месяцы пройдуць, і ты
зляжаш, Амарга, ў магілу.
Туманны меч у Сант'яга
блукае вятрыскам нема.
Спіной адварнулася ціша,
і хлынула глуха неба.
Дваццаць пятага чэрвеня
ён вочы святлом знявечыў,—
дваццаць пятага жніўня
звёў іх цыган навечна.
На вырачанага глянуць
на плошчу ішлі здалёку,
што на сцяне адчаю пакінуў
самоту сваю з палёгкай.
І бездакорны саган
жорсткаю поткай рымскай
надаў раўнавагу смерці
простакутніка строгай рыскай.

РАМАНС АБ ІСПАНСКАЙ ЖАНДАРМЕРЫІ

Хуану Герэра

Іх коні чарней за ноч,
вуглеюць жахам падковы.
Чарнільныя іх плашчы
стыгнуць у плямах васковых.
Свінцовыя чарапы
свінцом толькі могуць плакаць.
Як чорныя здані — яны,
а сэрцы з чорнага лаку.
Гарбеюць магіламі спіны,
нясуць скажанелыя птахі
знямелай гумы маўчанне
і свежага жвіру жахі.
Прыходзяць яны у сны
і ў досвітак шчырых сакрэтаў.
Значаць ім шлях сузор'і
затоеных пісталетаў.

О горад цыганскі, гартанны!
Сцягі прыдрамалі ў зморы.
Дзе гарбузы, дзе поўні?
Спеюць чарэшань зоры.
О горад цыганскі! Ці можна
перад табой не скарыцца?!
Горад мускусу, смутку,
духмяных вежаў з карыцы.
Калі надыходзіла ноч
і сіняе неба старэла,
у кузнях сваіх цыганы
кавалі сонца і стрэлы.
Цяжка паранены конь
грукаў у кожныя дзверы.

Спявалі шклянныя пеўні
ў Херэсе дэ ла Франтэра.
І вецер нахабна голы
хадзіў і знікаў нечакана.
О светлая, звонкая поч
сярэбранага чакану!

Іосіф і Дзева Марыя
згубілі свае кастаньеты.
Няхай цыганы падкажуць,
дзе знойдзецца страта гэта?
Апранута Дзева Марыя
нібыта на карнавале —
сукня з паперы срабрыстай,
на шыі з міндалю каралі.
Махае рукамі Іосіф,
і плашч шамаціць шаўкатканы.
Ідзе за ім Пэдра Домэк,
персідскія поруч султаны.
Месяца серп задуменна
застыг, як бусел расстання.
Сцяжкі і ліхтарыкі ціха
адпрэчылі сум змяркання.
Сцёгнаў няма у танцорак —
магіі чары і мера.
Цень і вада, вада і цені
ў Херэсе дэ ла Франтэра.

О горад цыганскі, гарласты,
сцягамі ўбраны вясёла,
гасі свой агонь зялёны,
блізяцца смерці анёлы.
Пакіньце яго ў спакоі,
як быў, хай такі і будзе:
грабянцом не крануты косы,
не дыхалі морам грудзі.

Хмарамі сунуцца ў горад,
дзе ўзняты за шчасце чашы.
Як порах, бяссмертнікаў шорах
напоўніў іх патранташы.
Па двое нахабна ўязджаюць
вулачкаю нявіннай.
Ім зоры ў небе здаюцца
шпорамі за вітрынай.

Даверлівы мілы горад —
дзвярэй для гасцей багата.
Сунецца сорах жандараў.
За што ж ты, горад, пракляты?
Гадзіннік спыніўся, а ў пляшках
каньяк — бунтар спаканвечны —
прыкінуўся стылым лёдам;
гэтак яму бяспечна.
Роспачна ў ноч глухую
флюгеры заекаталі,
шаблі пасеклі вецер —
б'ецца пад капытамі.
Бягуць старыя цыганкі,
храпуць з перапуду коні.
Манеты медныя ў цемры
жарам пякуць далоні.
Па вулках крутых пачварна
раскрыліліся начніцы,
за імі шлях абразаюць
дзікага ветру нажніцы.

Ля Віфлеемскай брамы
гнуцца ад гора спіны.
У ранах Святы Іосіф
плашчом захінуў дзяўчыну.
Расстрэльваюць ноч вінтоўкі,
ахвяру ўпарта шукаюць.

І лечыць дзяцей Марыя
зорнымі парашкамі.
Жандары імчаць наперад
і шчодро сеюць пажары.
Голая і маладая,
курчыцца ў полымі мара.
Роса Камборыё стогне
ля дома, дзе прывід пудкі:
адсечаныя, на падносе
баляць яе юныя грудкі.
Цягнуць дзяўчат за косы
жандары злымі сватамі.
З чорнага пораху ружы
крывава ў цемры світаюць.
Калі ж вуголлямі счахлі
страхі пад плач цыганак,
доўга шукаў свой профіль,
паводзіў плячмі світанак.

О горад! Тунелем цішы
подла ўцякаюць каты,
а полымя ненажэрна
шчэрыць свой рот клыкаты.

О горад цыганскі! Да скону
я кожны твой дом запомніў.
Цябе ў маім сэрцы знойдуць:
над прысакам — зарыва поўні.

«ПАЭТ У НЬЮ-ЙОРКУ»

1929—1930

Негры

Анхэлю дэль Рыя

НОРМА І РАЙ НЕГРАЎ

Ненавідзяць цень птушак пагарды
над прылівамі белаты шчок схалёных,
і зацягасць злюцелую святла і ветру
у белаайсбергавых салонах.

Ненавідзяць кешікі — стрэлы без плоці
і ўзмах хусцінак расстання няспешных,
калючкі крыўды і складкі руж
у сытай нясмеласці ўсмешак.

Любяць аблогі блакіту,
няўлоўны пагляд валоў з затоеным запытаннем,
спадманлівую поўню палярную
хваль каля берага гнуткі танец.

Драўлянай мудрасцю бараны
выкарэньваюць бліскавічныя жылы гліны
і ценькім ценем слізгочуць на пясках і на рэках,
смакуючы ранішняю гаркавасць спрадвечнай сліны.

Гэта ў хрупатлівай сінечы
без чарвяточыны, без следа,
што не прачынаецца ў тоўшчы,
дзе адкладвае яйкі страус вечнасці,
і блукаюць цнатлівыя дажджынкі-танцоўшчыцы.

Гэта ў сінечы без гісторыі,
у сінечы начы, што не баіцца стаць дня абломкам,
дзе голы вецер разломлівае спіны
бяссонным вярблюдам — пустэльным аблокам.

Гэта там целы трызняць пад усёзглыдліваю травой.
Там адчай мачае пяро ў мозаг карала знявечаны,
профілі вечнага сну расейваюцца
пад россыпам ракавак,
і над астанкамі попелу скача пустэча...

ОДА КАРАЛЮ ГАРЛЕМА

Ён жазлом каралеўскім —
лыжкай
нібы выскрэбваў кракадзілам зрэнкі
і ляпаў па азадку малпаў.
Жазлом сваім каралеўскім —
лыжкай.

У крамянях спаў агонь спрадвечны,
і жукі, захмялелыя ад аніса,
на мох вяскovy забыліся.

Скажанела зарослы старэча ўспамінаў
кіраваўся, дзе плакалі негры,
а лыжка караля хрумацела,
і недзе блізка вада дагнівала.

Пах руж уцёк па дрыготкім лязу
крутых і далёкіх вывеваў ветру,
і, корпаючыся у шафранавых кучах,
дзеці катавалі маленькіх вавёрак —
шчокі румяныя гнеў плямакамі пабіў.

Трэба перайсці масты немагчымага
і чырванню негра пачырванець,
каб паветра спітае
забілася ў скронях нашых
гарачай задухаю ананаса.

Трэба забіць белазорага гандляра гарэлкай
і ўсіх абібокаў пляжных,
трэба грукнуць кулаком ненасытнага гневу
па дробнай фасолі, што пузырыцца ад страху ў вары,
каб кароль Гарлема спяваў са сваім народам,

каб кракадзілы пакоры доўгім радам паспулі
пад асбеставай поўняй,
каб ніхто не ўсумніўся ў бясконцай красе
мяцёлак, і тарак, і медных каструль на кухні.

Ай, Гарлем! Ай, Гарлем! Ай, Гарлем!
З чым параўнаць тугу тваіх воч прыгнечаных,
тваёй крыві, што канае ў змроку зацьмення,
тваёй жорсткасці — плод зацяты граната,
аглухлы ад нематы,
твайго караля ў палоне апрыклай ліўрэ!

* * *

Прадонная трэшчына ночы засвяцілася саламандрай.
У амерыканскіх дзяўчат у чэраве зародышы і манеты,
іхнія хлопцы распяты на крыжы знямогі юрлівай.

Гэта яны.
Яны п'юць сярэбраны холад віскі
ля падножжа вулканаў
і закусваюць кавалачкамі сэрцаў
сярод халодна дзікіх мядзведжых гор.

Той ноччу кароль Гарлема
уладнай лыжкай
выскрэбваў кракадзілам зрэнке
і ляпаў на азадку малнаў лыжкай.

І ўтрапёныя негры рыдалі
сярод парасонаў і залатых начышчаных сонцаў,
і мулаты дрыжалі, дакранаючыся да жаданых плячэй,
а вецер туманіў люстры,
узломваў вены танцораў.

Негры! Негры! Негры! Негры!

Кроў стогне ў чорнай ночы без выйсця.
Чырвань не залівае. Кроў бунтуе пад скурай,
клякоча на вайстраку кінжала і на грудзях краявіда
пад клюшнімі і жаўтазелам ссінелага Рака.

Кроў шукае паўсюль белую смерць і прысак нардаў,
застылае на даляглядзе неба, дзе планеты раямі
коцяцца па берагах сярод забытых прадметаў.

Кроў глядзіць доўга,
нібы спадылба,
сок жаўтазелу яна, нектар падзямелля;
гадуе пасатны вецер, што след змывае спакойна,
і ў шыбах яна матылькоў растварае.

Прыходзіць кроў і прыйдзе
па дахах і сценах, усюды,
каб выпаліць хларафіл белазорных жанчын,
каб стагнаць ля падножжа ложкаў
бяссонніцай вадаправода

і біцца ў жоўтым дасвеці тытунёвага дыму.

Трэба бегчы,
бегчы скрыжаваннімі, зачыніцца ў высозным доме,
бо мозаг зялёнага лесу праб'ецца ў любую шчыліну
і ў памяці вашай плоці пакіне

след зацьмення няўлоўны

і тугу няшчырую пальчатак выцвілых і каляровых руж.

* * *

У цішыні ўсёабдымнай
кухары, афіцыянты і тыя, хто языком залізвае
раны мільянераў,
свайго караля шукаюць
у завулках і тупіках салетравых.

Чорную гразь вецер драўляны хлешча наўскос,
мёртвыя чаўны абплёўвае, плечы іголкамі працінае;
забірае паўднёвы вецер
біўні, сланечнікі, словы,
і вольтаву дугу, і вос-тапельніц.

На маноклі ў трох кроплях чарніла адбілася забыццё,
каханне — адзін толькі твар нябачны на камянях.
Тычынкі й вяночкі на хмарах выткалі
пустэльнію сцяблоў без адзінай ружы.

* * *

Налева, направа, на поўдні й на поўначы
узнялася сцяна абыякавасці,
не паддатная ні кратам, ні іголкам вады.
Не шукайце, негры, дарэмна трэшчыны,
каб сарваць спаканвечную маску.
Шукайце лепей вялікае сонца —
да яго прастуйце гудлівым какосавым роем.
Сонца, што над лесам ідзе,
ведае, што не сустрэне ніводнай німфы,
сонца, што нішчыць лічбы
і ніколі не перакрэсліць мару,
татуіраванае сонца, што спускаецца да ракі
і мычыць, высачанае кайманамі.

Негры. Негры. Негры. Негры.

Ніколі ні мул, ні гадзюка, ні зебра
не спалатнелі, канаючы.
Дрывасек не ведае, калі паміраюць
пад ударам сякеры шумныя дрэвы.
Чакайце пад зялёнай засенню вашага караля,—
цыкута, чартапалох і крапіва
разварушаць апошнія стрэхі.

Тады, негры, тады, тады
палка зможаце цалаваць колы веласіпедаў,
увайсці з мікраскопамі ў норы вавёрак,
і, нарэшце, скакаць без трывогі,
пакуль кветкі гневу
заб'юць нашага Майсея амаль ля асачын неба.
Ай, Гарлем у чужой апаратцы!
Ай, Гарлем
пад пагрозай натоўпу ў касцюмах і без галавы!
Мяне працінаюць твае нараканні,
працінаюць праз дрэвы і ліфты,
праз шэрыя слёзы,
у якіх аўтамабілі плывуць з храміраванаю паншчай,
праз конскія трупы і злачынствы дробныя,
праз адчай твайго вялікага караля,
чья барада губляецца ў моры.

«ПАЭТ НАВЕДАЎ ГАВАНУ»

1930

САНТ-ЯГА дэ КУБА ў РЫТМЕ СОНА

Дону Фернанду Ортысу

Як поўня на неба прыйдзе,
паеду ў Сант-Яга дэ Куба,
паеду ў Сант-Яга
у брычцы з вады чарназгубнай.
Паеду ў Сант-Яга.
Пальмакрылыя стрэхі давераць рэха абсягу.
Паеду ў Сант-Яга.
Калі пальма захоча стаць буслам.
Паеду ў Сант-Яга.
Калі банан стаць захоча медузай.
Паеду ў Сант-Яга.
З этыкеткай з маленства — рыжагаловым Фансекам.
Паеду ў Сант-Яга.
З этыкеткай ружовай, дзе Рамео й Джульета.
Паеду ў Сант-Яга.
Папяровае золата і срэбра манет медалёвых.
Паеду ў Сант-Яга.
О Куба!
О рытмы сасмяглага семя ў маракаса ў глотцы!

Паеду ў Сант-Яга.
О спёка сцёгнаў і слёзы дрэва!
Паеду ў Сант-Яга.
Арфа чуйных ствалоў, яшчарка, цвет тытунёвы.
Паеду ў Сант-Яга.
Казаў жа — і неаднойчы —
паеду ў Сант-Яга
у брычцы вад з вады чарнаночай.
Паеду ў Сант-Яга.
З ветрыкам захмялелым на колах зморы.
Каралы з прысмеркавым дакорам.
Паеду ў Сант-Яга.
У пяску ўтапілася мора.
Паеду ў Сант-Яга.
Мёртвы плод, белай спёкі засмага.
Паеду ў Сант-Яга.
О свежасць валовая — выган трыснёгаспінны!
О Куба! О выгін уздыху і гліны!
Паеду ў Сант-Яга.

«ТАМАРЫТАНСКІ ДЫВАН»

1936

Газелы

I

ГАЗЕЛА ПРА ЗНЯНАЦКАЕ КАХАННЕ

Ніхто не разумеў трывожны водар
начной магноліі крамянай плоці.
Ніхто не ведаў, як ты скатавала
губамі страсці чаіцу ў палёце.

Цярплівасці персідскія каняжкі
драмалі, зіхацела поўня цела,
стан смуглы абвіваў чатыры ночы,
люцела смага і ў снягі ляцела.

Між алебастру і кустоў язіну
паглядамі жыццю давала лекі.
А я перабіраў ружанец гукаў
для слова бурштыновага на векі,

навекі, сад агоніі пажаднай,
і цела зніклівага трапятанне,
і кроў твая, што апякла мне губы,
і губы без святла ўжо ў час сканання.

II

ГАЗЕЛА АБ СТРАШЭННЫМ ЖАДАННІ

Хачу, каб без рэчышча рэкі блукалі,
каб ветры без луга завылі ваўкамі,

каб вочы навек асляпелі знямела,
каб сэрца сваёй сарцавіны не мела;

каб мову валоў ліст уцяміў аднойчы,
каб чэрві загінулі ў чэраве ночы;

каб шчэрыцца з чэрапа зубы хацелі,
і бляскам шаўковым у цемры жаўцелі.

Хачу я адчуць рану ночы глыбокай
ў сутычцы змяінай з паўдзённаю спёкай.

Няхай зелянее заход, як атрута,
хай рушацца аркі, дзе вечнасць закута.

Але не світай галізной — уратоўвай
свой кактус, што ў цемры расцвіў чаратавай.

Пакінь мне планет маладыя пакуты,
але захавай толькі стан некрануты.

III

ГАЗЕЛА ПРА КАХАННЕ АДЧАЮ

Пазычыла б ноч дарог,
цемры — імгла,
каб ты не прыйшла,
каб прыйсці да цябе не мог.

Ды я прыйду,
хоць і сонца скроні высець мне скарпіёнам.
Ды прыйдзеш ты,
хоць і соль твае вусны ліўнем раз'есець шалёным.

Дзень не паслаў бы дарог,
сонца ўзышло без святла,
каб ты не прыйшла,
каб прыйсці да цябе не мог.

Ды я прыйду,
хоць і жабам аддам на глумленне сваю гваздзіку.
Ды прыйдзеш ты,
хоць з мутнай клаакі цемры ўзнікнеш.

Ні дзень, ні ноч не спагадаюць журбе,
хаўруснічаюць у мане,
каб я памёр без цябе,
каб намерла ты без мяне.

IV

ГАЗЕЛА ПРА ПАТАЕМНАЕ КАХАННЕ

Душа хацела
пачуць зvon Велы,—
таму і надзеў на цябе я вянок вярбены.

Хавалася поўня-Гранада
між дзікага вінаграду.

Душа хацела
пачуць зvon Велы,—
таму і сарваў я кветкі маёй Картахены.

Гранада — ружовая сарна
спыняла флюгеры марна.

Душа хацела
пачуць зvon Велы,—
таму ў тваім целе згараў,
і не ведаў, чыё яно, цела...

ГАЗЕЛА ПРА МЁРТВАЕ ДЗІЦЯ

Штовечар рыдае Гранада,
штовечар дзіця памірае,
штовечар вада пляткарыць
на камянях з сябрамі.

У мёртвых імшэюць крылы.
Вятры — і празрысты й туманы —
на вежы лятуць, як фазаны,
а дзень — хлапчанятка ў ранах.

Ні пёрка жаўранка ў небе —
сустрэў цябе ў гротах вінных,
ні плямкі туману доле —
а хвалі цябе ўжо злавілі.

Апала гара вадзяная —
даліна ад брэху люцела.
У ценях юлёвых рук маіх стыла
архангелам холаду цела.

VI

ГАЗЕЛА ПРА ГОРКІ КОРАНЬ

Ёсць свет, дзе безліч тэрас,
ёсць корань горкай бяды.

І самая кволая даланя
не ўзломіць дзверы вады.

Куды ты ідзеш, куды?
Ёсць неба, дзе безліч акон,—
пчол бледных і вырак, і скон,—
ёсць корань горкай бяды.

Горкі.

Нутро майго твару баліць
у ступні нагі ад хады,
баляць у свежым ствале
толькі сеечанай ночы сляды.

Каханне, мой кат, грызі
свой корань горкай бяды!

ГАЗЕЛА ПРА ўСПАМІН КАХАННЯ

Май літасць, хаця ў адзіным
не разлучай з успамінам:

хай студзеньскай адзінотай
бялее чарэшня ўпотай.

Між смерцю і мною
вычварныя сны сцяною.

Тугу азяблых канвалій
сны сэрцу наканавалі.

Праз ноч усю ў садзе сочаць,
як два харты, мае вочы.

Праз ноч усю уцякаюць,
атрутнай айвы шукаюць.

Кладзецца вецер на плаху
цюльпанам страху.

Завялы цюльпан —
світання зімовы зман.

Між смерцю і мною
вычварныя сны сцяною.

Туман на шарэнніку кліча
даліну твайго аблічча.

Пад аркай сустрэч пакуты
буяе зямля ад цыкуты.

Будзь шчодрая хоць у адзіным —
зацеплі сэрца ўспамінам.

ГАЗЕЛА ПРА ЦЁМНУЮ СМЕРЦЬ

Хачу я заснуць сном халодным яблык,
ад мітусні магільнікаў шумнай схавацца.
Хачу я заснуць сном нявінным дзіцяці,
што ў моры хацеў сабе выказаць сэрца.

Не хачу чуць бясконца,
што мёртвыя крывёй не сыходзяць,
што могуць ротам прагнілым яшчэ вады напрасіць.
Не хачу я прымаць пакуты ад карэння травы,
ні ад поўні з ротам змяіным,
што здзекуецца да світанья.

Хачу я заснуць ненадоўга,
на міг, на хвіліну, на век,
ды каб ведалі ўсе, што не памёр я,
што хлёў залаты ў маіх вуснах жыве,
што сціплы сябрук я ветру заходняга,
што я слёз сваіх цень вялізны.

Акрый мяне вэлюмам на світанне,
мяне зацярушыць ён мурашамі,
змачы чаравікі суровай вадою,
каб скарпіён на іх клюшніямі слізгаў.
Бо хачу я заснуць сном халодным яблык
і выплакаць слёзы, што ад зямлі адмыюць;
бо хачу я жыць са смуглявым дзіцяткам,
што ў моры хацеў сабе выказаць сэрца.

IX

ГАЗЕЛА ПРА ЧАРАДЗЕЙНАЕ КАХАННЕ

Сярод алебастру
лугоў змяіных
ты была асакой кахання, вільготным язмінам.

Сярод ветру паўднёвага і агню
нябёсаў заклітых
у грудзях маіх шэптам снегу была ты.

Нябёсы й лугі
закавалі рукі мае ў ланцугі.

Нябёсы, нябёсы,
паранілі цела маё
вашага гневу восы.

Х

ГАЗЕЛА ПРА УЦЁКІ

Не раз блукаў я ў моры злым адчаю,
слых рэзала, як кветкі надразалі,
сціскала сэрца ад міласці й жалю.
Не раз блукаў я ў моры злым адчаю,
як у дзіцячых сэрцах я блукаю.

Няма начы, дзе вусны страсці плачуць,
што стылага не ведалі ашчэру б,
людзей, што, лоб крануўшы немаўлячы,
не ўспомнілі б скалелы конскі чэрап.

Бо ружы лоб абмацваюць наконт той,
каб адшукаць касці суровы контур,
і сэнсу іншага не маюць рукі,
як паўтараць карэнняў цёмных рухі.

Як у дзіцячых сэрцах я блукаю,
не раз блукаў я ў моры злым адчаю.
Я не спасціг вяду і смерць шукаю,
яе святлом пагаслым дагараю.

XI

ГАЗЕЛА ПРА КАХАННЕ Ў СТО ГОД

Угору йдуць вуліцай шэрай
чатыры кавалеры,

ай, ай, ай, ай.

Уніз ідуць вуліцай шэрай
тры кавалеры,

ай, ай, ай.

Патужылі пас недаверу
два кавалеры,

ай, ай.

Даверылі твар дасвеццю
кавалер і вецер,

ай...

Мірты цень вечара доўжаць,
на гаях не блукае ніхто ўжо.

ХІІ

ГАЗЕЛА РАНИШНЯГА РЫНКУ

Пад аркай Эльвіры
хачу я чакаць цябе,—
імя пазнаць тваё
і рыдаць у журбе.

Што за поўня ў шэрым дыме
шчокі жахам спалатніла?
Зерне тое хто падыме,
што ўспаліла снег настылы?
Што за кактус злой калючкай
твой крышталь пратне балюча?

Пад аркай Эльвіры
буду чакаць цябе,—
напіцца з вачэй тваіх
і рыдаць у журбе.

Ён звiніць мне карай дзікай,
голас твой, на рынку ў шуме,—
вырачанаю гваздзікай
між глухой пшаніцы, ў суме!
Як далёка,— вока ў вока,
як ты блізка,— я далёка!

Пад аркай Эльвіры
буду чакаць цябе,—
сцёгнаў крануцца паглядам
і рыдаць у журбе.

Касыды

I

КАСЫДА ПРА АБРАЖАНАГА ВАДОЙ

Жвір студні адчуць хачу я,
залезці на сцены Гранады,
пабачыць працятае сэрца
разцамі вады і здрады.

Стагнаў паранены хлопчык —
вянок ледзяніў без жалю.
Крыніцы, стаўкі, фантаны
ў паветра шпагі ўздымалі.

Ай, шал кахання, лязо, што раніць,
ай, белая смерць і шэпт у цемры!
Дасвецце пяскоў схаваць
пустыні святла захацелі!

Застаўся ў самоце хлопчык,
спаў горад у горле ў малога.
Крыніца, што ў сны прыходзіць,
ратунак адзіны ад ціны галоднай.

Сам-насам з агоніяй хлопчык,—
спляліся зялёныя ліўні трывала.
На доле выцягнуўся малы,
агонію перасмыкала.

Жвір студні адчуць хачу я,
хачу захлынуцца смерцю сваёю,
хачу я сэрца мохам напоўніць,—
пабачыць абражанага вадою.

II

КАСЫДА ПРА ПЛАЧ

Балкон зачыніў,— каб сябе не ўшчуваць,
чуць не хачу я плачу,
ды з-за шэрых сцен не чуваць
нічога йначай апрача плачу.

Анёлы — спяваюць мала,
сабакі — заходзяцца брэхам мала,
тысячу б скрыпак мая даланя ўтрымала.

Ды плач — велічэзны сабака,
плач — велічэзны анёл,
плач — велічэзная скрыпка.
Слёзы душаць вятроў усхліпы,—
і нічога йначай апрача плачу.

III

КАСЫДА ПРА ГАЛІНЫ

Збегліся свінцовыя сабакі
ў тамарыцкі гай у міг адзіны,
і, калі ўпадуць яны, чакаюць,
самі надламаюцца галіны.

Яблыня расце у Тамарыце
з яблыкамі даўкімі рыданняў,
салавей начэй уздыхі гасіць,
пылам гоніць іх фазан світанняў.

Ды, як мы, вясёлыя галіны —
не згінае клонат аднастайны.
Дождж не ў знак ім —
спакойна дрэплюць,
быццам дрэвамі раптоўна сталі.

У вадзе па самыя калені
восені чакалі дзве даліны.
Прымеркі ішлі хадай слановай —
расхіналі і ствалы й галіны.

І чакаюць дзеці ў Тамарыце,
захінуўшы твары ў змрок нявінны,
што ўпадуць мае ў зялёным цвеце,
самі абламаюцца галіны.

IV

КАСЫДА ПРА РАСПАСЦЁРТУЮ ЖАНЧЫНУ

Голую бачыць цябе — зразумець ліўнеспаду пал,
што не крануў нават след капытоў,
без ценю былінкі,— чыстую форму адну,
мяжу недаступную для гадоў.

Голую бачыць цябе — зразумець ліўнеспаду пал,
што шукае кволья сцёгны траў,
шал звар'яцелага мора, што гоніць аглухлы вал,
і не знаходзіць, хто святло тваіх шчок украў.

У сховах альковаў кроў зазвініць у бядзе,
мечам пажадлівым з'явіцца з нематы,
сэрца жабіна ці фіялка дзе
стаілася, не дазнаешся ты.

Цела тваё — сутычка зацятая каранёў,
вусны твае — світанне, згубленае ў смуге.
Пад цёплымі ружамі ў пасцелі сноў
стогнуць мёртвыя ў чарзе.

КАСЫДА ПРА СОН ПАД ВОЛЬНЫМ НЕБАМ

Язміну кветка і бык забіты.
Памост бясконцы. Карта. Зала. Арфа. Ранне.
Дзяўчына прыкінулася быком з язміну,
бык — заход, што крывава раве, памірае.

Калі было б немаўляткам неба,
належала б ночы палова язміну,
быку — арэна сіняя без матадора
і сэрца пад ценем калоны ўспамінаў.

Ды неба — слон велічэзны,
язмін — вада з бяскроўнаю млосцю,
дзяўчына — ўраселая гронка ночы
на велічэзным змрочным памосце.

Паміж быком і язмінам
кіпці з касці слановай ці людзі з соннай краіны.
У язміне — сон і аблачыны,
а ў быку — шкілет дзяўчыны.

КАСЫДА ПРА НЕДАСЯЖНУЮ РУКУ

Адну я толькі руку хачу,
руку параненую, калі магчыма.
Адну я толькі руку хачу,
хоць тысячу начэй мець не буду спачыну.

Быў бы гэта з алебастру ірыс,
быў бы гэта галуб, што да сэрца прычаліў,
быў бы гэта вартаўнік, што ў ноч смерці маёй
не ўпусціў бы поўню ў акно адчаю.

Я толькі тую руку хачу,
што мяне захіне ў белы саван расстання,
я толькі тую руку хачу,
што крылом маёй смерці стане.

Астатняе ўсё мінае.
Сорам імя не мае, зорка часу нямая.
Астатняе ўсё — не тое: вецер сум тоіць
па лістоце, якая чарадою знікае.

VII

КАСЫДА ПРА РУЖУ

Ружа
не прагла світаньня:
на галінцы, амаль спрадвечная,
прагла нечага.

Ружа
не прагла ні засені, ні пазнання:
мяжа між плоццю і марай Млечнай,
прагла нечага.

Ружа
не прагла ружы:
нерухома пад небам вечара
прагла нечага
дужа...

VIII

КАСЫДА ПРА ЗАЛАТУЮ ДЗЯЎЧЫНУ

Дзяўчына ў хвалі ляцела,
ад залатога цела
вада залацела.

Водцені ціны й галіны
над ёю імглу хілілі,
і захапляўся салоўка
дзяўчынай русявагалавай.

Ноч светлая выйшла ў дарогу
ва ўборах са срэбра старога,
буры, з-за цьмяных адрогаў,
прагнаў яе вецер з парога.

Дзявочае мокрае цела
світаць у вадзе захацела,—
вада палыхала злюцела.

Світанне прыйшло з зарою
тысячапысай каровай,
заледзянела таксама,
як з мёрзлых гірляндаў саван.

Дзяўчына ад слёз нямела,
нырала ў полымя смела,
салавей разлягаўся ад жалю —
крылы апаленыя дрыжалі.

Залатая дзяўчына растала —
белай чапляю стала,
рэчка хвалі каціла — яе залаціла.

IX

КАСЫДА ПРА ЦЁМНЫХ ГАЛУБАК

Клаўдзьё Гільену

Паміж лаўровых галін
дзе цёмных галубкі пра змрок напамнілі.

Адна з іх сонцам была,
была другая поўняю.
«Суседачкі,— запытаў,—
дзе знайду я сваю магілу?»
«На хвасце маім»,— буркатнула сонца,
«У горле маім»,— поўню перакрывіла.
Ступаў я дарогай сляпою,
завяз у зямлі па поясе.
Дзвюх снежных арліц сустрэў я
і дзяўчыну ў спадніцы Евы.
Адна з іх была другою,
а дзяўчына — ні гэтай, ні тою.
«Арліцы,— я запытаў,—
дзе знайду я сваю магілу?»
«На хвасце маім»,— буркатнула сонца,
«У горле маім»,— поўню перакрывіла.
Паміж лаўровых галін
дзвюх голых галубак бачыў.
Адна была другою,
ніхто абое.

ПРАЛОГ

Бяры маё сэрца,
Божа,
і гневам выпетры.
Праткні яго, Усявышні,
скіпетрам!
Яно, як айва спазнелая,
восеньская айва,
што абвяла з летам.
Вырві шкілеты
лірычных ястрабаў,
што сэрца няшчадна
раніць звыкліся,
і, калі маеш дзюбу,
злупі лушпіну
прыкрасці.

Калі не кранеш,
хмарачы сіваброўе,—
сумнае сіняе неба
пакінь сабе на здароўе,
і танец спрадвечны свяціл,
і сваю бясконцасць звычайную,
а я сабе ў сябра
сэрца пазычу
з цыганскім кастром начлежным,
з рачулкамі,
з соснамі
і з салаўём жалезным...
Сэрца не хітрае —
молат стагоддзяў
вытрымае.

Акрамя таго, любіць вельмі Д'ябал мяне,
ён таварышам быў маім

на адным экзамене
юрлівасці,
сам жа прапанаваў у гай
пад засень старых аліў ісці.
Хопіць у чмута спрыту
знайсці мне Маргарыту,
смуглянку з дзвюма косамі,
з ноччу цёмнай,
каб я раз'ятрыў
яе нечাপанья сцёгны.
І тады я буду багаты,
як ты, о Божа,
ці за цябе багацейшы, можа,—
не параўнаеш
тваю пустэчу
святую
з віном,
якім
сваіх добрых сяброў
Д'ябал частуе.
Нектар са слёз.
Бяды тае!
Ён ані горш на губах растае,
чым той, які п'еш на небе ты,
нектар
з птушынага шчэбету.

Скажы, мой Божа,
Уладыка Адзіны!
Каб у цёмнач кінучь,
нас над прорвай узнёс ты?
Мы птушкі сляпыя
без гнёздаў?..
Святло згасае.
А як жа алей святы?
Хвалі гінучь.

Ці ты
захацеў пагуляць-такі,
быццам мы
салдацікі?
Скажы, мой Божа,
ты, Наймагутны,
за ўсіх нас вышэй!
Ці не даходзіць наш боль
да тваіх вушэй?
Ці не праклёны
узводзілі бясцэглавыя вавілоны,
каб цябе параніць,
альбо ты любіш
лямантаванні?
Ты аглух? Ты аслеп?
Ці ніцавокі ты,
недарэка,
як дальтонік, навыварат
бачыш душу чалавека?

О непраспаны Бог!
Глядзі, маё сэрца
астыла,
як спозненая восеньская айва,
якую даелі
туманы густыя.
Калі прыйдзе святло тваё,
вочы жывыя расплюшчы,
а будзеш спаць —
да мяне, Д'ябале,
валацуга хітрушчы!
Крывавы вандроўнік,
дай
мне смуглявую Маргарыту ў гай
з косамі летняй ночы
хутчэй,

я падолею запаліць
яе летуценныя вочы
пацалункамі ў снезе лілей.
І вечар сляпы
захлынецца ад крыку,
выгукваючы мне дарагое: «Энрыкэ!»
І ўсе мае мары
будуць трымаць у далонях расу.
Ты свае хмары
рассунь!
Тут пакідаю я
сэрца сваё старадаўняе,
адданае
звычайю.
А я сабе
новае сэрца у сябра пазычу,
высакоснае,
з рачулкамі
і соснамі,
сэрца без змей
і лілей.

Сэрца, якое
сляза адчаю не саяніла,
сэрца з ранішняй грацыяй
селяніна,
што ў маладым рыўку
пераскоквае лёгка раку.

24 ліпеня 1920 г., Вэга-дэ-Сухайра

ЗАЎВАГІ

ЛЕТНІ МАДРЫГАЛ

Сан-Хрыстафор — асілак з легенды сярэднявяхоўя.

Данаіда — дачка міфалагічнага героя Даная.

КАНТЭ ХОНДА

Кантэ хонда (*исп.*) — даслоўна: глыбінны спеў. Своеасаблівы жанр андалузскага фальклору. У кнізе «Кантэ хонда» кожны верш — ключ да пачуццёвага разумення тэм, вобразаў жанру.

ПАЭМА ЦЫГАНСКАЙ СІГІРЫЙ

Сігірыя — самабытны андалузскі танец. Ува-сабленне прататыпу танца.

ПАЭМА САЛЕА

Салеа — андалузізм з іспанскага саледад (*sole-dad*). Імя агульнае, жаночае. Адзінота (і ў іспанскай мове гэта паняцце — жаночага роду). Вобраз аб'ядноўвае абодва значэнні.

ПЯЧОРА

Маецца на ўвазе прытулак цыганоў у пячорах гары Сакра-Монтэ паблізу Гранады.

СУСТРЭЧА

Святы Каятан — Каятан (Тыенскі), (1480—1547), каталіцкі святы, заснавальнік ордэна тыятынцаў, кананізаваны ў XVII ст.

СІЛУЭТ ПЕТЭНЭРЫ

Петэнэра — самабытны андалузскі танец. Уваабленне прататыпу танца.

ДЗВЕ ДЗЯЎЧЫНЫ

Тарэрыльё — малады тарэадор, юнак, памочнік тарэадора.

Малагення — народная песня (у дадзеным выпадку — твор «кантэ хонда»), па зместу і форме спецыфічная для горада Малага.

ПРЭСЬЁСА І ВЕЦЕР

Прэсьёса — прыгажуня. Тут імя агульнае.

СУТЫЧКА

Наваха — доўгі нож-складанец.

РАМАНС ПРА ЧОРНУЮ СКРУХУ

Саледад — гл. «Паэма салеа».

САН-МІГЕЛЬ

Сан-Мігель — святы ахавальнік горада Гранады.

Эфеб (*грэч.*) — юнак.

САН-РАФАЭЛЬ

Сан-Рафаэль — святы ахавальнік горада Кордавы.

Тавіт — біблейскі персанаж, які быццам адправіўся ў небяспечную дарогу ў суправаджэнні святога Рафаэля.

Мерлін — прарок і чараўнік з кельтскай легенды.

САН-ГАБРЫЭЛЬ

Сан-Габрыэль — святы ахавальнік горада Севілі.

Хіральда — вежа Севільскага сабора, пабудаваная яшчэ да з'яўлення маўраў у Іспаніі і ўвянчаная бронзавай статуяй Віры, якая круціцца ад ветру, нібы флюгер.

Габрыэлільё — ласкальнае ад Габрыэль.

РАМАНС ВЫКЛЯТАГА

Выкляты — у арыгінале emplazado ад plazo — тэрмін. Той, хто нібыта па волі асаблівага праклёну павінен загінуць праз пэўны прамежак часу, абавязкова на золку.

Амарга — горкі. Імя агульнае, распаўсюджанае сярод цыганоў Іспаніі.

РАМАНС АБ ІСПАНСКАЙ ЖАНДАРМЕРЫІ

Пэдра Домэк — кароль іспанскага каньяку.

ТАМАРЫТАНСКІ ДЫВАН

Дыван — зборнік паэзіі ў маўрытан (у дадзеным выпадку — зборнік вершаў, напісаных Лоркам у маўрытанскіх жанрах). Паэта натхнілі маўрытанскія сады Тамарыты паблізу Гранады.

Газела, касыда — жанры арабскай паэзіі. Творы гэтых жанраў — лірычнага, радзей — ліра-эпічнага характару.

З М Е С Т

<i>Карлас Шэрман. Шлях бясконцы...</i>	3
--	---

«КНИГА ВЕРШАЎ»

Уступ	9
Калі б варажыць мог...	12
Летні мадрыгал	13
Альба	15
Прадчуванне	16
Вечар	18
Балада пра сябе	19
Скрыжаванне	21

«КАНТЭ ХОНДА»

Баладылля пра тры ракі	22
----------------------------------	----

Паэма цыганскай сігірыйі

Краявід	24
Гітара	25
Крык	26
Ціша	27
Поступ сігірыйі	28
Услед	29
А потым...	30

Паэма салеа

*** Зямля сухая...	31
Сяліба	32
Кінжал	33
Перакрыжаванне	34
Ай!	35
Выпадак	36
Салеа	37
Пячора	38
Сустрэча	39
Світанне	40

Сілуэт петэнэры

Звон	41
Дарога	42
Шэсць струн	43
Танец	44
Смерць петэнэры	45
Інтэрлюдзя	46
Вечная памяць	47
Лямант	48

Дзве дзяўчыны

Лола	49
Ампара	50

Тры гарады

Малагення	51
Квартал у Кордаве	52
Танец	53

«ПЕРШЫЯ ПЕСНІ»

Чатыры жоўтыя балады

I *** На гары, нібы надзея...	54
II *** Зямлі ўсёй цела...	55
III *** Двое чырвоных валоў...	56
IV *** Па небе ў рамонках...	57

«ПЕСНІ»

Песня хоча стаць святлом	58
Карусель	59
Вагі	60
Песня пра рух	61
Жнівень	63
Ссеклі тры дрэвы	64
Накцюрны каля акна	65
Гарэзлівая песня	68
Песня конніка	69
Гэта праўда	70
Дрэўца, дрэўца	71
Шаптушка на вушка дзяўчыне	72
Дрэва песень	73
Поўня ўзыходзіць	74
Смерць на дасвецці	75
Серэнада	76
Нямы хлопчык	77
Развітанне	78

Каханне

Песенька першага жадання	79
У інстытуце і ва універсітэце	80
Ідылія	81
Прэлюдыя	82
На зялёным небе...	83
На іншы лад	84

«ЦЫГАНСКІ РАМАНСЭРА»

Раманс пра поўню, поўню	85
Прэсьёса і вецер	87
Сутычка	89
Самнамбулічны раманс	91
Цыганка-манашка	94
Няверная жонка	96
Раманс пра чорную скруху	98
Сан-Мігель	100
Сан-Рафаэль	102
Сан-Габрыэль	104
Як схапілі Антаньіта эль Камбор'ё на Севільскай дарозе	107
Смерць Антаньіта эль Камбор'ё	109

Сканаў праз каханне	111
Раманс выклятага	113
Раманс аб іспанскай жандармерыі	115

«ПАЭТ У НЬЮ-ЙОРКУ»

Негры

Норма і рай неграў	119
Ода каралю Гарлема	121

«ПАЭТ НАВЕДАЎ ГАВАНУ»

Сант-Яга дэ Куба ў рытме сопа	126
---	-----

«ТАМАРЫТАНСКІ ДЫВАН»

Газелы

Газела пра знянацкае каханне	128
Газела аб страшэнным жаданні	129
Газела пра каханне адчаю	130
Газела пра патаемае каханне	131
Газела пра мёртвае дзіця	132
Газела пра горкі карань	133
Газела пра ўспамін каханья	134
Газела пра цёмную смерць	135
Газела пра чаразейнае каханне	136
Газела пра ўцёкі	137
Газела пра каханне ў сто год	138
Газела ранішняга рынку	139

Касыды

Касыда пра абражанага вадой	140
Касыда пра плач	141
Касыда пра галіны	142
Касыда пра распасцёртую жанчыну	143
Касыда пра сон пад вольным небам	144
Касыда пра недасяжную руку	145
Касыда пра ружу	146
Касыда пра залатую дзяўчыну	147
Касыда пра цёмных галубак	148
Пралог	149

За ўвагі	153
--------------------	-----

Гарсія Лорка, Федэрыка

Л 78 Блакітны звон Гранады. Выбраная лірыка.
Пераклад з іспанскай. Мн., «Маст. літ.», 1975.
168 с. з іл. («Паэзія народаў свету»).

Федэрыка Гарсія Лорка (1898—1936) — буйнейшы іспанскі паэт XX стагоддзя. Гуманістычныя і глыбока народныя вершы яго набылі сусветную вядомасць. Частка іх — у гэтым зборніку.

Л $\frac{70404-161}{M 302(05)-75}$ 147-75

И (исп)

Партрэт Лоркі на францісісе —
работы Грэгорыя Прыета.
Штрыхавыя рысункі ў тэксе —
работы Федэрыка Гарсія Лоркі.

На беларусском языке
Гарсія Лорка, Федерико
ГОЛУБОЙ КОЛОКОЛ ГРАНАДЫ

Рэдактар В. С. Сёмуха. Пераплёт Г. Ф. Клікушына. Мастацкі рэдактар Л. Я. Прагін. Тэхнічны рэдактар Т. М. Сокал. Карэктар А. П. Берліна.

Здадзена ў набор 10/III 1975 г. Папд. да друку 20/VIII 1975 г. Тыраж 5000 экз. Фармат 70×90¹/₃₂. Папера афс. № 2. Ум. друк. арк. 6,14. Ул.-выд. арк. 5,33. Зак. 1995. Цана 37 кап.

Выдавецтва «Мастацкая літаратура» Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю. Мінск, Савецкая, 19.

Паліграфічны камбінат імя Я. Коласа Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю. Мінск, Чырвоная, 23.

THE
FRENCH
REVOLUTION
AND
THE
RISING
OF
THE
PEOPLE